eertijds

13e jaargang nr 2 december - 1981

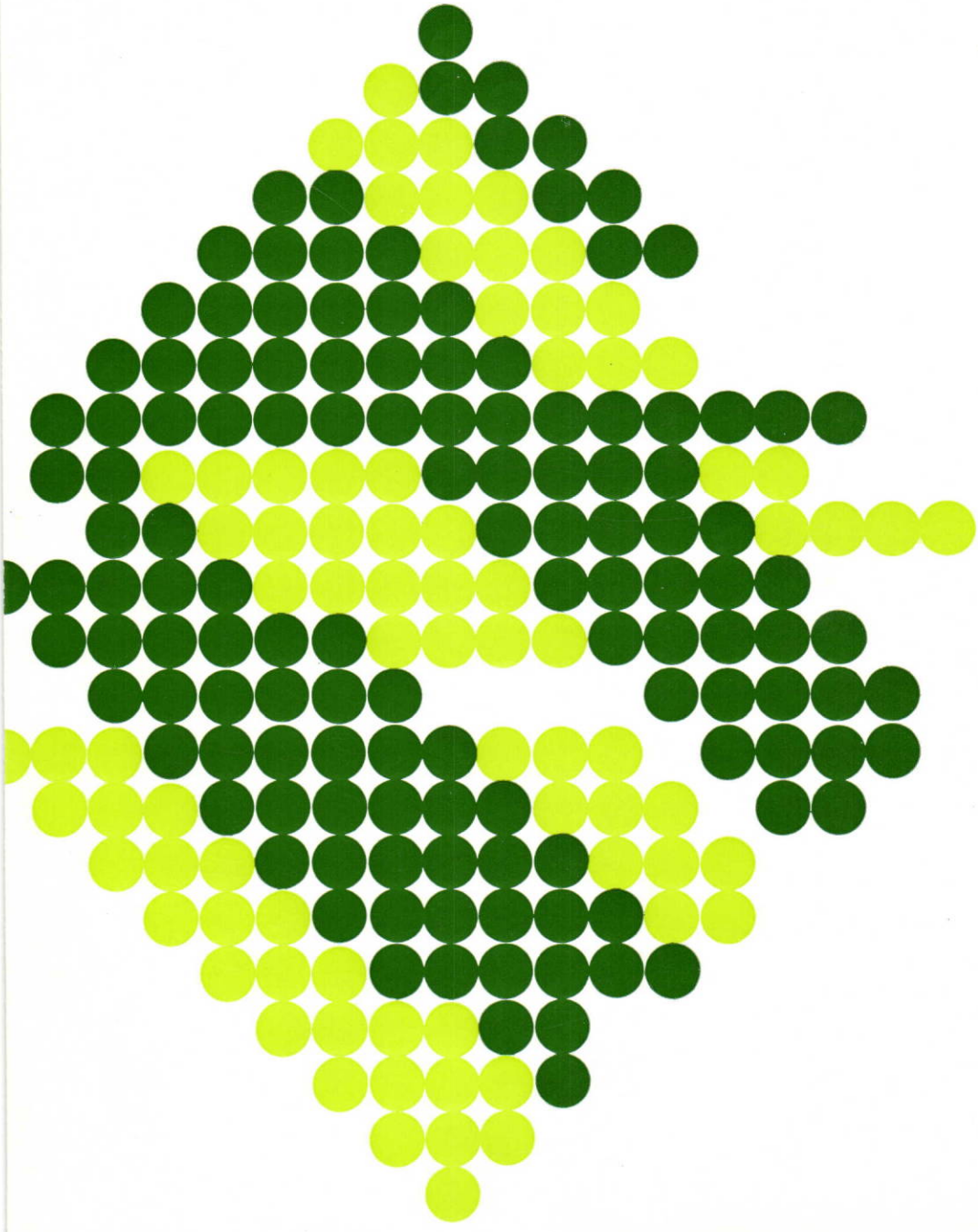

EERTIJDS

13e jaargang nr. 2 - december 1981

verschijnt tweemaal per jaar
een uitgave van de oud-leerlingenbond
van de oude en moderne humaniora

Klein Seminarie, Zuidstraat 27, 8800 Roeselare
Postrekening 000-0683345-77

Steunende leden : 500 Fr
Leden : 300 Fr

Oud-leerlingen van de laatste vijf jaar : 200 Fr

INHOUD:

Monseigneur Maurits De Keyzer, gouden priesterjubileum 1
Het V.S.O. of het vernieuwd secundair onderwijs, André Modde . . 5
Gedichten, Jan Bollengier - Joost Vanbrussel 19
Een paar bladzijden over ziekenhuispastoraal, Alfons Deneut . . . 23
Hulde aan een Oud-leraar, G. Verhelst 27
Missionaris zijn in de tachtiger jaren, P. Willy Oost 28
De viris non illustribus, H. Brouw 30
Werk : vraag en aanbod 35
Mijn eerste collegejaren, M. Allegaert 36
De v.z.w. Amaat Vyncke - Missiefonds - Gedenksteen van het 175-jarig Klein Seminarie, Lode Monbaliu 45
Een nieuw initiatief 47
Een Leraar op rust 48
Krijgt het verleden in Eertijds te veel of te weinig aandacht ? . . . Arthur van Doorne 49
Klasvergadering van Retorica 1931, Jeroom Stubbe 52
Woensdag 11 november een geslaagd ontmoetingsfeest, Guido Fossez . 53
Collegesnipperingen, R. Parent 56
Het jaarlijks Kerstconcert, op woensdag 23 december 1981 . . . 59
Familienieuws 60

In blijvende dankbaarheid

wenst

het Klein Seminarie

Monseigneur MAURITS DE KEYZER

bijzonder hartelijk

geluk te wensen

bij gelegenheid van zijn

GOUDEN PRIESTERJUBILEUM

Hij blijft voor ons instituut
in lengte van dagen voortleven als

de eminente laureaat van
de Retoricaklasse 1925

de bezielende en invloedrijke
professor in de Wijsbegeerte (1934-1943)

de vaderlijke Directeur van de
afdeling Wijsbegeerte (1943-1952)

die bij zijn collega's en studenten
van toen in de herinnering blijft
voortleven als :

een invrome priester
een wijze raadgever
een aristocraat naar de geest
een voorganger in Evangelische armoede
een nederige dienaar in de wijngaard des Heren
een spirituele animator
een fijngeestige humorist
en een overtuigd Vlaams idealist.

Zo bidden wij dan voor onze
jubilerende hulpbisschop

« Moge de Heer Jezus
op wie hij al zijn hoop heeft gesteld
(Christus spes mea)
hem krachtig blijven
bemoedigen en verlichten
in de herfsttij van zijn
gezegend en vruchtbaar priesterleven ».

GOUDEN PRIESTERJUBILEUM

VAN MGR. MAURITS-GERARD DE KEYZER

Het is vijftig jaar geleden dat onze vereerde en geliefde hulpbisschop mgr. De Keyzer tot priester werd gewijd. Hij was toen student aan de Gregoriana te Rome. Na zijn doctoraat in de theologie werd hij door mgr. Lamiroy belast met de vorming van de toekomstige priesters in de afdeling filosofie, die toentertijd gevestigd was in het klein seminarie te Roeselare. Na mijn aanstelling tot bisschop van Brugge aanvaardde hij mij bij te staan als vicaris-generaal en president van het groot seminarie te Brugge. Op 24 april 1962 werd hij door paus Johannes XXIII benoemd tot hulpbisschop van Brugge en titulair bisschop van Tino.

Vijftig jaar lang ging de aandacht van mgr. De Keyzer in hoofdzaak naar de vorming en de begeleiding van de priesters en de religieuzen. Zijn schrandere verstand, zijn blijde omgang, zijn onvermoeibare luisterbereidheid, zijn heldere christelijke visie op mensen en toestanden en vooral zijn groot hart en diepe verknochtheid aan Christus en de Kerk bewerkten dat ontelbaren bij mgr. De Keyzer raad en bemoediging en steun konden vinden.

Op het seminarie en in de leiding van het bisdom was hij de man Gods, de gezondene van de Heer. In vertrouwen op de Geest zocht en vond hij steeds het liefdevolle woord en de liefdevolle daad. Ze maakten hem tot een onvermoeibare en trouwe getuige van de verrezen Christus die leeft in de Kerk. Voor allen verscheen hij steeds, naar het woord van Christus, als « goed onderwezen in het Rijk der hemelen, gelijk aan een huisvader die uit zijn schat nieuw en oud te voorschijn haalt » (Mt. 13, 52).

Voor mij was mgr. De Keyzer steeds de trouwe vriend en de wijze mentor. Ik mag dan ook met bijzondere aandrang aan de hele diocesane gemeenschap vragen samen met mij God te danken voor de vijftig jaar vruchtbaar priesterwerk van mgr. De Keyzer. Ze zijn voor ons diocees een grote zegen geweest. Laten we de Heer ook smeken dat Hij hem nog vele jaren in goede gezondheid zijn taak als priester en hulpbisschop laat voortzetten. Want aan hem denkend kunnen wij met de Psalmist bidden : « Hoe rijk is, God, uw goedheid : de mensenkinderen mogen zich welgeborgen weten in uwer vleugelen schaduw. Het kostelijkst van uw huis gewordt hun als verkwikking. Gij laaft hen aan de beek van uwe heerlijkheden. Gij bergt de bron des levens, in úw licht zien wij licht » (Ps. 36, 8-10).

Tot dat dankbare gebed en die korte huldewoorden zullen wij ons moeten beperken, want de gevierde jubilaris verlangt uitdrukkelijk dat wij hem niet publiek vieren. Uit eerbied voor zijn bescheidenheid zullen wij voor hem bidden in het verborgene waar God zo graag onze wensen beluistert.

Het zal voor allen een grote vreugde zijn te vernemen dat Zijne Heiligheid Paus Johan-Paulus II aan mgr. De Keyzer bij gelegenheid van zijn gouden priesterjubileum een hartelijke huldebrief heeft gezonden. Ik beschouw het als een voorrecht voor ons allen dat ik deze persoonlijke brief van de paus hier mag publiceren.

† E.J. De Smedt

Aan onze eerbiedwaardige broeder

Maurits-Gerard De Keyzer,

titularis bisschop van Tino

Daar het eerlang vijftig jaar zal zijn dat u tot priester gewijd werd, eerbiedwaardige broeder, is het een vreugde voor ons hart u bij deze gelegenheid onze beste wensen aan te bieden.

Eerst en vooral willen Wij bij die terugblik op uw leven samen met u God loven en danken. Hij heeft u in wel en wee bijgestaan om zovele jaren lang verkondiger te zijn van zijn boodschap en uitdeler van zijn geheimen. Voorwaar, nù vooral zult u begrijpen met hoeveel liefde God u heeft liefgehad.

Nadat u immers op velerlei wijze uw priesterlijk ambt had uitgeoefend, werd u hulpbisschop van de bisschop van Brugge om hem met sterke hulp ter zijde te staan.

Plichtsgetrouw hebt u het goede zaad van Gods heilswoord uitgezaaid, hebt u wat zwak was bemoedigd, wat sterk was bevestigd en de hoop van velen vervuld. U liet u leiden door vroomheid, wijsheid en ijver voor Gods eer. Dat is gewis een teken van uw liefde tot God en het strekt u tevens tot eer en lof. Aanvaard, eerbiedwaardige broeder, bij dit nakend blijde jubileum onze geluk- en huldewensen.

Aanvaard onze genegen gebeden : mocht God, van Wie alle goed komt, u nog lange jaren bewaren als de goede en trouwe dienaar van Christus en zijn heilige Kerk.

Wij vertrouwen erop dat het u aangenaam zal zijn dat Wij bij deze gelegenheid aan u denken met veel en bijzondere waardering. Samen met onze wensen zenden Wij van ganser harte onze apostolische zegen : voor u, eerbiedwaardige broeder, voor de bisschop van Brugge, voor de priesters en voor hen die uw gouden jubileum meevieren.

Uit het Vaticaan, 8 augustus ten jare 1981, het derde van ons pontificaat.

Johannes Paulus II, Paus

Het V.S.O.
of het vernieuwd secundair onderwijs

In vele Westeuropese landen werd na Wereldoorlog II een vrij diepgaande onderwijsvernieuwing op gang gebracht. Dat was o.m. het geval in Zweden, in Engeland, Nederland, Frankrijk en Duitsland. Telkens ging men hierbij uit van een aantal op elkaar lijkende basisopvattingen. Het was dan ook bijna ondenkbaar dat het onderwijs in ons Land aan die vernieuwingstendenzen zou ontsnappen.

NIEUWE IDEEËN VINDEN HUN WEG

Het onderwijs is ons Land tot aan de Tweede Wereldoorlog was in grote mate de weerspiegeling van de organieke wet van 1 juni 1850 op het middelbaar onderwijs. Deze wet had betrekking op het middelbaar onderwijs ingericht door het Rijk, de provincies en de gemeenten. Zij voorzag eveneens in de oprichting van het rijksnormaalonderwijs. Deze wet zinspeelt niet op het vrij middelbaar onderwijs. Voor het eerst met de wetgeving Harmel in 1952 zal men komen tot een organieke wet op het middelbaar onderwijs die van toepassing is op alle netten en ook voor het eerst beschikken over een organieke wet op het normaalonderwijs en op het technisch onderwijs, eveneens van toepassing op alle onderwijsnetten.

Sindsdien zijn heel wat wijzigingen deze wetgeving komen veranderen en zullen een aantal ideeën de weg voorbereiden tot een grondiger verandering die men het V.S.O. is gaan noemen.

Welke zijn deze ideeën die ook in de ons omringende landen tot een onderwijsvernieuwing hebben geleid ? We stippen de voornaamste aan.

1. De wil tot democratisering van het onderwijs :

Indien deze gedachte als eerste genoemd wordt, dan is dat omdat ze naar onze mening tot de allervoornaamste behoort. Dit is in elk geval duidelijk bij het doornemen van de brochures in 1970 en 1971 uitgegeven door het Ministerie van Nationale Opvoeding en Nederlandse Cultuur (1).

Als eerste richtlijn van de onderwijspolitiek wordt aangegeven het mogelijk maken voor het individu zich te ontplooien in de gemeenschap. Hiervoor moet aan ieder gelijke kansen geboden worden bij het begin van elk stadium van zijn of haar loopbaan. En het middel bij uitstek om de handicap van stand, klasse, geboorte, weg te werken, om in het algemeen alle voorrechten uit te roeien, is de massa de gelegenheid te geven tot het verwerven van kennis, opvoeding en cultuur. Praktisch betekent dit alles dat, wil men een blijvende sociale discriminatie van bepaalde bevolkingslagen verhinderen, het secundair onderwijs - middelbaar en technisch - één geheel moet vormen.

Structuur van het V.S.O. in het katholiek onderwijs

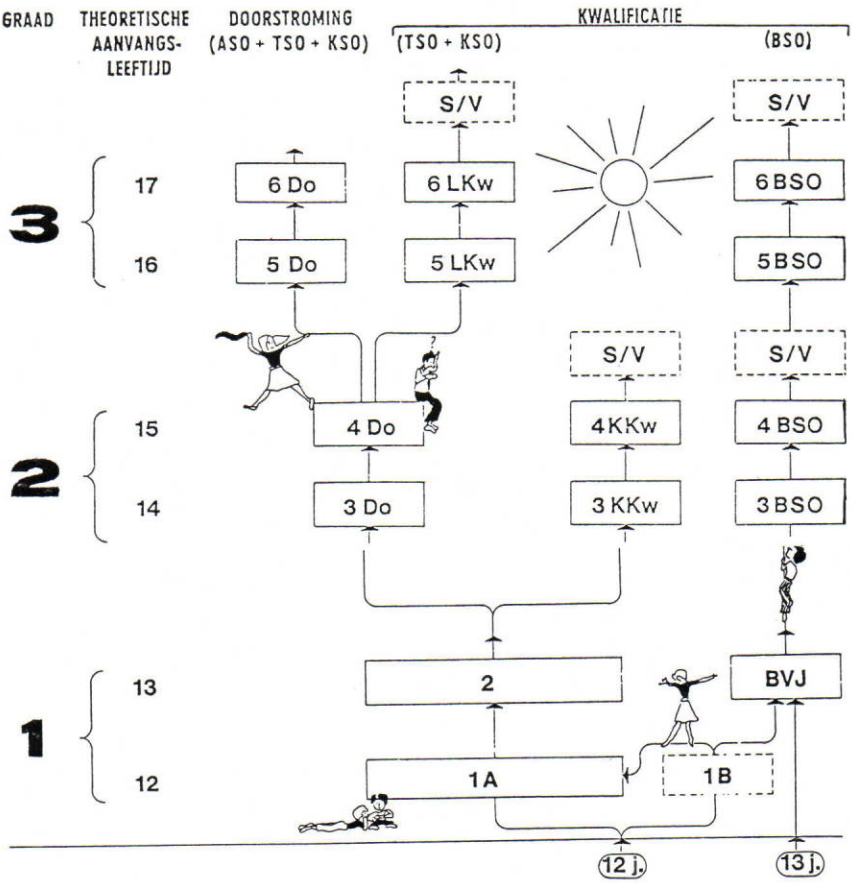

VERKLARING

1A = leerjaar A (gemeenschappelijk jaar)
1B = leerjaar B (aanpassingsjaar).
2 = gemeenschappelijk jaar met opties.
BVJ = beroepsvoorbereidend jaar.
DO = doorstroming (naar hoger onderwijs).
K.Kw. = korte kwalificatie (voorbereiding om op 16 jaar het beroepsleven aan te vatten, maar eventuele overgang naar lange kwalificatie blijft mogelijk.
L.Kw. = lange kwalificatie (voorbereiding om op 18 jaar het beroepsleven aan te vatten of om verder te studeren).
S/V = specialisatie- of vervolmakingsjaar.
ASO = algemeen secundair onderwijs.
BSO = beroepssecundair onderwijs.
KSO = kunstsecundair onderwijs.
TSO = technisch secundair onderwijs.

Gedurende de negentiende en het begin van de twintigste eeuw bestond geen werkelijke politiek van democratisering van het onderwijs en de schoolpolitiek steunde essentieel op een hiërarchisch onderscheid tussen de onderwijsinstellingen. Men bedoelt hier de absolute scheiding van twee onderwijstypes op secundair niveau, nl. het algemeen vormende en het technische. De beslissing voor de leerlingen om één van beide opleidingsvormen te volgen, moest dan daarbij zeer vroegtijdig gebeuren, praktisch meestal op basis van de sociale klassen waartoe ze behoorden.

Welnu overal in Europa ruimt de dualiteit van de onderwijsstructuur de plaats voor een eenheidsonderwijs, dat geleidelijk gediversifieerd wordt naargelang de geschiktheden van de leerlingen (2).

En omdat niet aan de bedoelingen zou getwijfeld kunnen worden, wordt eraan toegevoegd : « In alle Europese landen kunnen we vaststellen dat de progressieve politieke stromingen de hervorming van het onderwijs ondersteunen en dat de conservatieve krachten zich verzetten tegen de éénwording van de algemene en de beroepsopleiding. De grondoorzaak van deze oppositie is te zoeken in het streven naar bescherming van de conservatieve sociale structuren, in de vrees om voor de toekomst de leiding aan een elite, komende uit de massa, te moeten afstaan » (3).

Eenzelfde gedachtengang komt ook in andere publicaties voor. Wij citeren hier de Cepess-documenten. « Herinneren wij nogmaals aan de belangrijkste nagestreefde objectieven ». Als eerste wordt geciteerd : « de democratisering van het onderwijs door het neerhalen van de al te strakke barrières tussen de verschillende types van secundair onderwijs, o.m. tussen het algemeen vormend onderwijs en het technisch onderwijs, evenals tussen de verschillende afdelingen van het algemeen vormend onderwijs : oude humaniora, moderne humaniora, economische humaniora en, daaruitvoortspruitend, de sociale kloof » (4).

In 1971 geeft het Ministerie van Nationale Opvoeding zijn informatieve brochure uit helemaal vertrekkende van dezelfde grondgedachte en geïllustreerd met een aantal voorbeelden uit de Europese landen genomen (5).

De Raad van Europa bijeen te Straatsburg in 1964 nam een resolutie aan waarin werd verklaard : « De schotten, die het technisch en het klassiek onderwijs scheiden, dienen te verdwijnen, tegelijk met de sociale schotten ».

In het verslag van een stage over het onderwijsbeleid door de Raad van Europa te Düsseldorf ingericht in 1968 staat te lezen : « De democratisering heeft op het pedagogisch vlak tot doel de toegang tot secundaire onderwijsvormen, die op hun beurt tot een vorm van hoger onderwijs leiden, te verruimen... Teneinde de nadelen van een vroegtijdige keuze te verhinderen moet het secundair onderwijs aanvangen met een observatiecyclus. Gedurende deze cyclus moet het onderwijs aanvankelijk ongedifferentieerd zijn. Nadien kan het op progressieve wijze wisselende vormen aannemen, onder vorm van opties ».

En verder : « Aangezien alle opvoedingswegen die toegang geven tot het humanisme op voet van gelijkheid worden toegepast, moeten de heroriënteringen in de loop der studiën gemakkelijk gemaakt worden ; met het oog daarop zou het passend zijn om in éénzelfde instelling een structuursysteem van schoolorgani-

satie te experimenteren waarin de verschillende vormen van secundair onderwijs verenigd zijn (§ 11) ».

De aangehaalde voorbeelden verwijzen naar dezelfde principes. Zweden bekleedt hier een pioniersplaats. Sinds 1951 werd gestart met het experiment van de gemeenschappelijke basisschool lopende over 9 jaren, van 6 tot 15 jaar. In de laatste driejarige cyclus worden 5 wekelijkse lestijden op de 30 voorzien voor een beperkt aantal opties. In het hoger onderwijs vermeerdert het aantal opties, derwijze dat uit een twintigtal mogelijkheden kan gekozen worden. Dit systeem werd dan vanaf 1962 wettelijk veralgemeend. Op 1 september 1971 worden de drie nog bestaande schooltypes (gymnasium, voortzettingsschool en beroepsschool) versmolten tot de ene « gymnasiale school ».

Door deze laatste maatregel worden alle overgangen tussen de onderwijstypes vergemakkelijkt, krijgen de studenten van de technische opties een betere algemene vorming en wordt het sociaal onderscheid tussen de scholen opgeheven. Frankrijk is ook sinds 1968 de weg van de hervorming opgegaan. Toen sprak Edgar Faure, Minister van Nationale Opvoeding in de regering Couve de Murville in de volgende termen : « Je pense pour ma part que le moment est venu d'abolir au niveau du secondaire la différence traditionnelle et presque sacramentelle entre le littérature et le scientifique... Cette division s'accompagnait souvent d'un préjugé social qui n'a pas totalement disparu en faveur des « belles lettres », considérées comme aristocratiques, et en défaveur des sciences exactes, considérées souvent comme un prolongement du travail manuel ».

Comme conclusion pratique, le premier cycle devra comporter un enseignement totalement unifié... Par la suite l'enseignement secondaire doit avoir un tronc commun qui unifie complètement l'enseignement des matières de base, c'est-à-dire le français, les mathématiques et la première langue vivante » ([6]).

En het overzicht eindigt met een vraag : « Schoolgemeenschappen, Comprehensive System, Ecole décloisonnée, de overeenstemming op internationaal vlak stemt tot overweging. Komt België bij dit alles niet achterop ? » ([7]).

2. De gelijkwaardigheid van alle mensen

De grenzen tussen de sociale groepen vervagen. Tegenover de gesloten standenstructuur heeft zich de maatschappij van gelijke kansen gesteld. Omwille van deze democratisering wil men het sociaal-geladen onderscheid tussen middelbaar en technisch doen vervagen, o.m. door ze in éénzelfde school onder te brengen of minstens in scholengemeenschappen samen te brengen.

Dit solidariteitsgevoel is ongetwijfeld een belangrijke culturele gebeurtenis, die echter nog vanuit een evangelische duiding in diepere dimensies kan geconcretiseerd worden. De bekommernis voor de menselijke persoon zonder onderscheid, en niet alleen van de sociale groepen, impliceert dat men de eigenheid van de mens respecteert of deze nu zwart of blank is, ziek of gezond, gehandicapt of gaaf, oud of jong, vrouw of man, minder begaafd of talentvol en dat men de zwakkere met bijzonder respect en een prioritaire zorg tegemoet treedt. Het beschouwen van de diverse begaafdheden als gelijkwaardig ligt in dezelfde lijn ([8]).

De brochure « 24 Maanden Nationale Opvoeding » drukt het zo uit : « Het aantal

studiemogelijkheden dat thans (traditioneel onderwijs) zeer beperkt is, wordt ingevolge het nieuwe soepele systeem aanzienlijk uitgebreid en bovendien worden alle combinaties van secundaire studiën inzake vorming volledig gelijkwaardig geacht » ([9]).

Naar de praktijk toe zal dit betekenen dat de leerlingen die een achterstand opgelopen hebben, opgevangen worden in een onthaalklas, dat een positieve oriëntering bevorderd wordt door de leerlingen pas na een proef- en observatieperiode een studiekeuze te laten doen en dat een groter aantal vormingspaketten aangeboden wordt. Ook zal men de geleidelijke oriëntering mogelijk maken o.m. door de « drie-maal-twee-structuur » (observatiegraad, oriëntatiegraad, determinatiegraad), waardoor meer scharnierpunten ontstaan. De beschotten tussen de diverse studierichtingen (A.S.O., B.S.O., K.S.O. en T.S.O.) zal men pogen te doorbreken door gemeenschappelijke vakken, soepele overgangen. Op het niveau van de doorstroming zal men technische richtingen oprichten waarin de technische component volwaardig aan bod komt. Ook zal men streven naar niveauonderricht door in de leerplannen onderscheid te maken tussen minimum- en uitbreidingsleerstof ([10]).

3. Het ophalen van sociaal-culturele achterstanden

De interpenetratie van de verschillende onderwijsvormen (A.S.O., B.S.O., K.S.O. en T.S.O. of Algemeen, Beroeps-, Kunst en Technisch Secundair Onderwijs), o.m. door de oprichting van scholengemeenschappen alsook door een gedeelte gemeenschappelijke vorming voor alle doorstromingsafdelingen en de gelijkwaardigheid van de studiën uitgedrukt in getuigschriften die een gelijke waarde hebben impliceren beide dat alle op secundair niveau studerende jongeren een vorming zouden krijgen die hen in staat zal stellen om met waardigheid en zekerheid hun plaats in de maatschappij in te nemen.

« De mogelijkheid om geleidelijk aan in eenzelfde school jonge mensen van verschillende herkomst welkom te heten en hen op een zich socialiserende maatschappij voor te bereiden stelt nochtans bepaalde problemen.

Inderdaad de mens is voor een groot deel geconditioneerd door de socioculturele situatie waarin hij opgroeide. Voor velen - helaas - is deze levensachtergrond nog steeds niet ideaal. Dit brengt mede dat aan de poorten van het secundair onderwijs zich steeds meer kinderen aanbieden die - alhoewel intelligent, begaafd en moedig - een hele achterstand moeten ophalen. Er ontbreekt hen als het ware de juiste geestesingesteldheid om op dezelfde wijze als anderen de vormingssituatie te benaderen.

Daarom wordt in het vernieuwd secundair onderwijs een gemeenschappelijke vorming ingevoerd, gericht op contactname met alle cultuurinhouden die de sociale relatie bepalen » ([11]).

Bovendien wordt door een systematische inwerkstelling van alle pedagogische mechanismen van opvolging en begeleiding, door sterke individualisering van het onderwijs en door het inrichten van aanpassingsvormen alles gedaan om alle leerlingen van dichtbij te volgen en te helpen.
Deze opvatting heeft als normaal uitvloeisel de verdaging van de studiekeuze en kadert volkomen met de wil om de barrière tussen middelbaar en technisch onderwijs te doen verdwijnen.

De vormingsinhoud van de eerste twee jaren wordt dan voor het grootste deel gemeenschappelijk gedacht en er zal alleen aan differiëntiering gedaan worden naargelang verschillen in bekwaamheden duidelijk zijn geworden. Het leerproces is dan in die eerste fase volledig op observatie afgestemd.

4. Investering van het intellectueel potentieel

Is de kans tot ontplooiing van zijn gaven en talenten voor het individu belangrijk, dan krijgt deze persoonlijkheidsvorming toch maar haar volle betekenis indien ze gepaard gaat met een integratie in de samenleving.

Deze integratie zal gebeuren door het innemen van een plaats in de arbeidscyclus, maar ze zal slechts dan geslaagd zijn wanneer ze de mens gelukkig maakt. Daarom is een goede studiekeuze belangrijk. Interesse en aanleg zijn hierbij primordiaal.

Gezien deze factoren nog niet vastliggen rond de leeftijd van 12 jaar, moet de specialisatie worden uitgesteld tot op het ogenblik dat door observatie ieders werkelijke mogelijkheden zijn vastgesteld. Daarom ook moet de quasi onomkeerbare studiekeuze tussen technische en middelbaar zoals ze geschiedt in het traditioneel onderwijs vervangen worden : ze steunt teveel op factoren van culturele en sociale aard. De specialisering moet dan bepaald worden na de observatietijd door capaciteit en behoefte.

Een goede integratie in de samenleving is ook bron van welvaart voor die samenleving. Want voor het bereiken van maximale welvaart is de totale investering van het intellectueel potentieel ook een dwingende voorwaarde. De veel zwakkere deelname van de europese jongeren aan het universitair onderwijs heeft dan ook iets te maken met de vrij grote technologisch-wetenschappelijke achterstand die Europa kenmerkt, wanneer we gaan vergelijken met landen als Rusland en de Verenigde Staten waar de deelname aan het hoger onderwijs veel ruimer is.

Deze te zwakke deelname aan hogere opleidingsvormen kan ook toegeschreven worden aan andere redenen. De malaise op studiegebied bij vele jongeren is er ook de oorzaak van dat velen voortijdig de studie opgeven en dat het aantal mislukkingen zo omvangrijk is. Wijzigingen van structuren zijn daarom maar een deel van de vernieuwing, een grondige hervorming van de programma's en van de methodes dringt zich ook op ([12]).

5. Een vernieuwing van de programma's wordt gewenst

In een maatschappij die voortdurende veranderingen ondergaat, brengt de enorme toename van kennis een snelle veroudering mee van een aantal inzichten. Dit impliceert dat een groot gedeelte van de leerstof voortdurend in evolutie is. Het onderwijs zal zich daarom minder dan ooit kunnen beperken tot cultuur-overdracht. Zelfs zal de informatieopdracht van de school niet meer zo centraal staan. De school zal bovendien bij de leerlingen openheid voor levenslange vorming moeten bijbrengen.
Toch blijft de algemene vorming voor de leerlingen zeer belangrijk, ook voor de leerlingen van meer technisch gerichte afdelingen. Een te vroege specialisatie zou immers leiden tot nog grotere communicatiestoornissen tussen mensen met een verschillende opleiding. Door brede basisvorming wordt dan bedoeld dat elk

mens, welk ook zijn beroep weze, tenminste in de diverse componenten van onze cultuur dient ingewijd te zijn. Een criterium voor deze brede basisvorming vormt voor het ogenblik het denken in termen van vormingscomponenten als daar zijn : de ethisch-religieuze, de exact-wetenschappelijke, de menswetenschappelijke, de technologische, de muzische en de verbaal-literaire.

Om zich thuis te kunnen voelen in onze hedendaagse wereld moet de mens minimaal vertrouwd zijn met haar technische gegevens. De school dient de technologische vormingscomponent dus uitdrukkelijk te waarderen en hem in de gemeenschappelijke vorming te integreren. De massale informatiegolf door de communicatiemedia teweeggebracht heeft ook grondige consequenties voor de school. Een stuk van haar onderwijstaak zal erin moeten bestaan de informatie te ordenen en de leerlingen zelf ordening te leren brengen en te leren omgaan met de vele voorhanden zijnde bronnen van informatie.

Ook zal het boven aangehaald democratiseringsprincipe met zich meebrengen de deelname van eenieder aan het functioneren van de maatschappij. Dit veronderstelt bij alle leden ervan een persoonlijke bewustwording die hen bekwaam maakt tot deelname in de participatiestructuren. Dit kan uiteraard niet zonder kennis van die maatschappelijke mechanismen en zonder de groei van een gevoel van medeverantwoordelijkheid en solidariteit. Zowel dit kennisaspect als die attitudevorming stellen eisen aan de vernieuwde school ([13]).

Dit alles heeft onder meer als gevolg dat nieuwe vakken in de uurroosters opgenomen werden : Algemene Technologie, Hedendaagse Wijsgerige Stromingen, Informatica, Initiatie in het Sociaal- en Economisch Leven, Labo, Praktische Vorming tot Familiaal Leven. Ook wordt door het invoeren van de opties de mogelijkheid geschapen vakken samen te brengen in een studiepakket veel meer dan het mogelijk is in het traditioneel onderwijs, b.v. zware Wiskunde en Economie, Latijn en Economie, Wiskunde en Technologie, Latijn, Moderne Talen en Technologie.

6. Een didactiek op weg naar vernieuwing

Hier worden vooral volgende accenten gelegd.
In de veelheid van informatie zal de school de leerlingen leren ordenen, selecteren en naar waarde oordelen. De nadruk zal daarom gelegd worden op het funderend leren, nl. de leerlingen leren persoonlijk denken, bronnen raadplegen, efficiënt werken, zelfstandig oordelen. Er zal meer nadruk gelegd worden op het kunnen dan op het kennen, meer gestreefd worden naar begrip dan naar geheugenkennis.

Het werken met moderne media als bibliotheek, film, dia's bandrecorder, labo is eveneens belangrijk. Groepswerk zal het samenwerken en de sociale zin bevorderen. Het biedt de kans tot meer actief optreden van de leerlingen en tot betere observatie.

Het geïndividualiseerd onderwijs kan bijdragen tot de realisatie van het « gelijke kansen voor iedereen ». De zwakkeren krijgen erdoor meer zorg en de leerling wordt er meer persoonlijk door benaderd. Klasseraad en individueel dossier, alsook de nieuwe evaluatiemethoden kunnen hier veel toe bijdragen ([14]).

7. Van de leerschool naar de leefschool

Onze scholen moeten omgevormd worden van instellingen die min of meer leerinstituten zijn naar instellingen die als eerste doel de harmonische vorming van de jongeren op het oog hebben. Dit moet hen beter in staat stellen om samen met anderen een zinvolle plaats in te nemen in de maatschappij. De school zal daarom naast de aandacht voor de leerstof aandacht moeten hebben voor de creativiteit van de leerling, zijn denkvermogen, zijn geschiktheid tot zelfwerkzaamheid en samenwerking, kortom zijn volledige vorming als mens en als individu in een gemeenschap ([15]).

Zo ziet het V.S.O. het leerproces nauw verbonden en niet los te maken van de ganse opvoeding. En die opvoeding betreft de ganse mens in zijn drievoudige dimensie van lichaam, geest en hart. Zij zal ruimte en tijd moeten maken voor een harmonische vorming die zowel intellectuele, affectieve als motorische aspecten omvat.

De school kan hiertoe bijdragen door bewust aan attitudenvorming te doen. Enkele ervan wezen hier exemplarisch vermeld : verantwoordelijkheidszin, werkzaamheid, keuzebekwaamheid, bereidheid tot permanente studie en zelfeducatie, solidariteit en betrokkenheid op de maatschappij ([16]).

8. Een nieuwe evaluatiemethode is noodzakelijk

Vanuit zijn democratische principes wil het V.S.O. open, oriënterend, niet selectief, niet uitstotend en niet discriminerend elitair zijn ([17]). Dit brengt noodzakelijk met zich mee de uitbouw van een nieuwe evaluatie van de leerling en van zijn werk.

Van de eertijds bestaande evaluatie die zich in hoofdzaak bekommerde om plaatsen en procenten in de leervakken behaald gaat men over naar een ruimer en evenwichtiger opgevatte evaluatie. Enkele kenmerken ervan zijn :

— zij schenkt weinig aandacht aan een algemeen klassement, wel aan gemiddelden ;
— zij verrekent ook andere gegevens dan de cognitieve, o.m. de leerattitudes en de sociale attitudes ;
— zij geschiedt bewust in de context van een oriënteringsopdracht ;
— zij zal permanent zijn en niet louter de weergave van een oordeel over uitslagen behaald in de proefwerkenperiode ;
— zij zal even goed belang hechten aan de vorming als aan de kennis ;
— zij zal leiden naar een oriënteringsadvies gebaseerd op de observatie van attitudes en kennisuitslagen ;
— evaluatie en advies zullen de vrucht zijn van een afwegen door de ganse groep leerkrachten ;
— de nieuwe evaluatie veronderstelt zowel het kennen van de leerling als het kennen van zijn schooluitslagen.

9. Een nieuwe school vanuit een christelijke inspiratie gestuwd

Afgezien van programma's en methodes die voor elke V.S.O.-school een grote mate van overeenstemming zullen bereiken, kan ook dit type onderwijs uitdruk-

kelijk een christelijk onderwijs worden als diegenen die er werken vanuit een christelijke bewogenheid en inspiratie hun taak in die school verrichten.

Het opzet om ieder mens de kans te geven zijn gaven en talenten volwaardig tot ontplooiing te brengen in de gemeenschap waarin hij leeft is een authentiek christelijk gegeven.

De aandacht voor de zwakke mens, voor de gehele mens, voor de nood aan solidariteit in de maatschappij, de opvoeding tot werkzaamheid, verdraagzaamheid en verantwoordelijkheid, kunnen evenmin weggedacht worden uit een christelijke levensopvatting.

Wanneer de nadruk gelegd wordt op de kansen tot zelfontplooiing voor eenieder in de maatschappij, zal het voor de christelijke school gaan om een zelfrealisatie van de mens die verder reikt dan de mens zelf. Voor de christen gebeurt dit in sfeer van radicale openheid voor het geheel, de medemens, de wereld, voor God. In dat perspectief wordt de mens niet de gevangene van een ik-gerichte zelfontplooiing, maar verder ook dan in een zelfrealisatie in dienst van de medemens, wordt zijn leven opgenomen in een levende verhouding van mens tot God, die hem uitnodigt, begenadigt, wegen wijst om hem eenmaal te laten intreden in het blijvende leven.

Zo zal de christelijke V.S.O.-school haar pedagogische opdracht vervullen met alles wat daartoe voor deze tijd hoort, maar tevens vanuit een evangelisch geïnspireerd pedagogisch concept.

DIT ALLES IN NIEUWE STRUCTUREN

Vele van de hierboven naar voren gebrachte ideeën konden in zekere mate gerealiseerd worden in de vanouds bestaande structuren. Vele wijzigingen werden trouwens reeds ingebouwd in het traditioneel onderwijstype, het type II. We verwijzen naar enkele daarvan :

— vele nieuwe afdelingen werden opgericht om de waaier aan vormingspakketten te verruimen ;
— de Moderne kreeg dezelfde mogelijkheden toegewezen als de Latijnse in 1964 door de wet op de omnivalentie van de diploma's ;
— de overgangsmogelijkheden werden meermaals versoepeld ;
— ook na de technische afdelingen kan men naar de universiteit mits het afleggen van een maturiteitsproef zoals in de middelbare afdelingen ;
— een vierde van de punten wordt toegekend voor Dagelijks Werk en met verrekenen van de attitudes, dit in het kader van de permanente evaluatie en van de aandacht voor de gehele mens ;
— klasseraden werden ingevoerd en deliberaties worden gehouden met de ganse lerarengroep ;
— oriënteringsadviezen worden opgemaakt wanneer een heroriëntering wenselijk geacht wordt ;
— naast slagen en mislukken, wordt het mogelijk met een attest B zonder verlies van een jaar naar een andere afdeling over te gaan.

Toch wenste men een structuur tot stand te zien komen die veel ingrijpender veranderingen zou meebrengen om het opzet van het V.S.O. te doen slagen. De voornaamste worden hier vermeld.

1. Een driemaal-twee structuur

Zij moet de traditionele tweemaal-drie structuur vervangen. Door de inbouw van meer scharnierpunten worden de overgangen soepeler gemaakt. De drie graden komen tevens overeen met drie fasen van de groei van de jonge mens :

— de observatiegraad, waar het kind verkennend in de ruimere wereld dan die van de basisschool binnentreedt ;
— de oriënteringsgraad, periode waar de jeugdige zichzelf en de wereld in vraag stelt en waar een eerste oriëntatie zich aftekent ;
— de determinatiegraad, waarin de rijping tot persoonlijkheid uitgroeit en waarin een breder aanbod van studierichtingen de verdere oriëntatie mogelijk maakt.

2. Een gemeenschappelijke start

Alle leerlingen starten in een gemeenschappelijk jaar met een nagenoeg identiek gemeenschappelijk programma (29 uren op de 32). De vaste wil tot democratisering van het secundair onderwijs heeft dat als duidelijkste consequentie ingebouwd. Er wordt alleen uitzondering gemaakt voor een aantal leerlingen die nog niet rijp zijn voor het secundair onderwijs of die duidelijk bestemd zijn voor het B.S.O. ; zij komen in het aanpassingsjaar terecht, waar ze nadien overstappen naar het tweede Beroepsvoorbereidend jaar of naar het eerste jaar A van de observatiegraad.

3. Een stelsel van opties

Deze opties, fundamentele en complementaire, stellen de leerlingen in staat in zekere mate zelfstandig hun studiepakket samen te stellen en verruimen meteen de waaier van keuzemogelijkheden. Het gaat hier om fundamentele opties die overeenkomen met een bepaalde studierichting of om complementaire opties die een meer aanvullend karakter hebben.

Het aantal uren aan de opties voorbehouden groeit naarmate het aantal uren voorbehouden aan de gemeenschappelijke vorming kleiner wordt. Die gemeenschappelijke vorming bedraagt 29 uren in het eerste jaar, 25 in het tweede jaar, 20 in de oriënteringsgraad en 18 in de determinatiegraad en is gemeenschappelijk voor de doorstromingsjaren van A.S.O., K.S.O. en T.S.O.

In het B.S.O. en in de kwalificatiejaren van T.S.O. en K.S.O. is het aantal uren voorbehouden aan gemeenschappelijke vorming kleiner. Het bedraagt 16 uren in het Beroepsvoorbereidend jaar, 10 uren in de tweede graad B.S.O. en 5 uren in de derde graad B.S.O. In de kwalificatiejaren T.S.O. en K.S.O. zijn er 12 uren gemeenschappelijke vorming in de tweede graad en 10 in de derde graad.

4. Finaliteitsjaren

In het traditioneel onderwijs bestaan finaliteitsjaren in het technisch en in het beroepsonderwijs. Nu worden er in het V.S.O. vanuit elke studievorm uitstapmogelijkheden voorzien na 4 of na 6 jaar studiën, eventueel aangevuld met een specialisatie of vervolmakingsjaar. Het zijn de zogenoemde korte kwalificatie (16 jaar) of de lange kwalificatie (18 jaar).

5. Een ruimer aantal studiepakketten

Een ruimer aantal studierichtingen of beroepsvelden (B.S.O.) wordt mogelijk door de soepeler combinatie van leerpakketten. We geven hier alleen bij wijze van voorbeeld de mogelijkheden in de doorstromingsrichtingen A.S.O., K.S.O. en T.S.O. in de derde graad. Al deze richtingen hebben een gemeenschappelijke vorming gedurende 18 uren.

Het zijn : Bedrijfseconomische, Beeldende Kunsten, Biotechniek, Bouwkunst, Bouwtechnieken, Electriciteit, Industrieel-Wetenschappelijke, Klassieke Talen-Grieks, Klassieke Talen-Latijn, L.O. en Sport, Mechanica, Moderne Talen, Muziek, Natuurwetenschappen, Psycho-sociale Wetenschappen, Sociaal-Economische, Techniek-Wetenschappen, Textiel en Confectie, Wiskunde. Informatica kwam daar onlangs nog bij.

Er zijn evenveel studierichtingen in de kwalificatierichtingen T.S.O. en K.S.O. en ook 13 richtingen in de kwalificatie B.S.O. in de derde graad.

We vergeten daarbij niet dat de complementaire opties, weliswaar beperkt in aantal uren, een bijkomende variatiemogelijkheid met zich meebrengen.

6. Een groter pedagogisch comfort

Dat aspect is niet het V.S.O. in zijn wezenheid, maar hangt er toch duidelijk mee samen. Het is inderdaad niet mogelijk al het beoogde goed te realiseren zonder meteen een aantal voordelen te bieden inzake pedagogisch comfort in vergelijking met het traditioneel onderwijs.

Het gaat eerst om gunstiger oprichtings- en behoudsnormen. Vooral voor de opties liggen die normen aan de lage kant, respectievelijk 8 en 6 in de eerste twee graden en 6 en 4 in de derde graad. Een heroriënteringsjaar kan opgericht worden als er zes leerlingen zijn die het vragen. In het traditioneel onderwijs zijn de behoudsnormen in het secundair onderwijs sinds jaren afgeschaft.

Hetzelfde geldt voor de splitsingsnormen. Groepen kunnen gesplitst worden vanaf 26 leerlingen in de eerste graad, vanaf 28 in het traditioneel onderwijs. Voor de leervakken Nederlands, Tweede Taal en Wiskunde wordt wekelijks voor een lesuur de groep opgesplitst zodra hij 16 leerlingen telt.

Een stelsel van kredieturen is eveneens ingebouwd. In de eerste graad is het aantal uren ervan gelijk aan het totaal der leerlingen, gedeeld door 15 en vermenigvuldigd met 6. Voor de tweede en derde graad wordt het getal leerlingen gedeeld door 15 en vermenigvuldigd met 4. Die kredieturen kunnen gebruikt worden als heroriënteringslessen, als inhaallessen of om eventueel afwijkingen mogelijk te maken op de oprichtings-, behouds- en splitsingsnormen.

TENSLOTTE ENKELE BEDENKINGEN

1. Het opzet en de inspanningen die gedaan werden om zoveel mogelijk burgers in hun talenten en persoonlijkheid tot volle ontplooiing te laten komen zijn lofwaardig. Toch blijft het middel daartoe aangewend niet geheel overtuigend. Zowel het gemeenschappelijk eerste jaar als de gemeenschappelijke vorming

gedurende vele uren per week voor alle leerlingen van alle doorstromingsrichtingen blijft vraagtekens oproepen.

Wordt de theorie niet in ernstige mate door de feiten tegengesproken ? We vernemen dat in vele V.S.O.-scholen toch met niveaugroepen wordt gewerkt. De leerlingengroepen worden zo samengesteld dat de klasgenoten ongeveer eenzelfde intelligentieniveau hebben. De groepen overlappen elkaar voor een deel, maar zijn vrij homogeen samengesteld.

Is er in de andere gevallen niet een ernstig gevaar voor nivellering aanwezig ? Gelukkig is men toch een eerste klas B gaan inrichten.

2. Het is ook een wensdroom te gaan beweren dat alle studierichtingen gelijkwaardig zijn. Het is natuurlijk iets anders te beweren dat alle leerlingen uit alle studierichtingen met dezelfde eerbied en waardering moeten behandeld worden. Het is echter uitgesloten dat elke studierichting dezelfde mogelijkheden in zich draagt t.o.v. het voortgezet onderwijs op universitair of niet-universitair niveau. Ook op dat niveau zullen verschillende moeilijkheidsgraden blijven bestaan, die ongetwijfeld te maken hebben met de aard van talent en gaven, maar ook met het intelligentiepeil van de student zelf.

   Gelukkig echter gaan stemmen op om voor allen dezelfde financiële voorwaarden te scheppen, zeker in zover sociale voordelen door de gemeenschap toegekend worden.

   Toch mag het erg positief genoemd worden dat door het soepele systeem van opties het nu ook mogelijk is voor alle vakken een deel van de beste studenten aan te trekken. We wezen reeds naar het vak Economie.

3. De trend naar een grotere toenadering van de standen zoals die is ingebouwd in het V.S.O. is positief te beoordelen. Een aantal knappe geesten uit minder begoede standen zullen niet omwille van hun sociale achterstand moeten toezien dat ze hun kansen niet krijgen. Het is bovendien een winstpunt voor de maatschappij dat hun talenten niet onbenut blijven. Het verminderen van de barrières tussen middelbaar en technisch onderwijs kan in die zin best verdedigd worden.

   Deze toenadering tussen de standen mag de maatschappij er evenwel niet van ontslaan hooggeschoolden op alle terreinen te vormen en daartoe de nodige middelen beschikbaar te stellen, willen we in de toekomst competitief blijven en werkgelegenheid verzekeren. Indien de betere krachten niet aangemoedigd worden, zal hun getal snel verminderen.

   Gelijkwaardigheid zal er overigens nooit bestaan ook na het behalen van een gelijkwaardig diploma. Prof. Bonte zei eens dat het behaalde diploma voortaan slechts een toegangsticket is tot de competitie op een bepaald niveau. En buiten het domein van de beveiligde carrières speelt dit aspect nog in hoge mate mee. Bovendien blijft het aspect rendement hoogst belangrijk in het licht van de internationale machtsstrijd in de economie.

4. De aandacht voor de positieve oriëntering van de jonge mens is een duidelijk winstpunt. Toch is het overdreven in de huidige situatie van het type II nog te gaan spreken in de termen van uitstotend, negatief selecterend. Ook in het type II hoort die stijl er niet meer bij. Oriënteringsadviezen worden aan de

leerlingen gegeven, de samenwerking met P.M.S.-centra is zeer bevredigend. Klasseraden werken er ook voortreffelijk, maar er worden wel minder uren daartoe uitgetrokken door het Ministerie.

5. De permanente evaluatie van de jonge mens niet alleen via zijn schooluitslagen maar ook aan de hand van zijn leer- en gedrags- of sociale attitudes, is zeker een winstpunt. De aandacht voor de gehele mens is inderdaad belangrijk en is nog groter omwille van de duidelijke begeleidings- en oriënteringsopdracht aan de leerkrachten toevertrouwd. Ook hier moet evenwel gezegd dat een aantal vormen van deze vernieuwde evaluatie ook reeds ingebouwd werden in het type II. Ook daar worden regelmatig opvragingen gehouden, worden punten toegekend voor leerattitudes via de punten voor Dagelijks Werk, worden de leerlingen geëvalueerd in de klasseraden en deliberaties. Het instrument om het te doen is evenwel beter uitgebouwd in het type I.

   Het gewraakte examensysteem dat de competitie wel in de hand werkt, werd in het type I sterk afgezwakt. Op vele plaatsen evenwel grijpt men ernaar terug vooral in de derde graad, deels omdat de hogere studies eisen in die zin blijven stellen, deels ook omdat de leerprestaties onder een gebrek aan examens gaan lijden.

6. Het V.S.O. valt kostelijker uit voor de gemeenschap zowel wat het gebouwenpark betreft als het aantal personeelsleden. De ruimere tewerkstellingsmogelijkheden kunnen nu zeker aanlokkelijk zijn ; het feit ook dat het voor het laatst in 1982 voor het type II mogelijk wordt nieuwe afdelingen op te richten en dan nog slechts op de hogere cyclus kan ook de overstap bevorderen.

   Wel wordt de dag gevreesd waarop, omwille van budgettaire moeilijkheden, ook in het budget voor Nationale Opvoeding zal moeten bezuinigd worden. Hopelijk zal men het niet doen alleen op werkingstoelagen en scholenbouw. Eenmaal de overstap volledig gerealiseerd zou het kunnen gebeuren dat het type I, gewoon type geworden, het zal moeten rooien met de middelen thans toegemeten aan het type II. Dan wordt het weer moeilijk.

7. Zoals in elk onderwijs, maar in het V.S.O., leerschool en leefschool, in het bijzonder, omwille van zijn ingebouwde belangstelling voor de gehele mens, met de duidelijke opdracht hem op te voeden tot een mens bekwaam tot slagen en tot gelukkig zijn, bekwaam tot kiezen tussen de aangeboden waarden en bereid tot verantwoordelijkheid, zal het pedagogisch concept van uitzonderlijk belang zijn. Dit aspect is misschien het meest delicate, maar tevens het belangrijkste. Het gaat immers over de vraag : tot welke mensen voeden wij de leerlingen op ? Hier ontmoeten wij de wereld van de waarden waartoe wij opvoeden : de menselijke, de ethische en de christelijke waarden. Het gaat om de wereldvisie van waaruit wij opvoeden.

   Men kan zich inderdaad een school indenken waar men zich vooral bekommert om de overdracht van cultuurwaarden ,om de juiste psychologische benadering van kind en leerstof, om de onderwijstechnologie. Men kan echter ook duidelijk vertrekken van een pedagogisch concept dat bovendien christelijk geïnspireerd is ([18]). Misschien is die andere aandacht een van de fundamenten van het gelukkiger leven van de leerlingen in een aantal V.S.O.-scholen.

Een V.S.O. zonder duidelijk pedagogisch concept en in ons geval zonder een uitgesproken christelijke visie op werk en wereld zal niet beantwoorden aan hetgeen de ouders en de christelijke gemeenschap ervan verwacht.

8. Uiteindelijk komt het ons voor dat de vernieuwing in het V.S.O. uitgewerkt, de vrucht is én van een optie om aan ieder dezelfde kansen te geven om tot ontplooiing te komen van zijn gaven én van een poging om het onderwijs aan te passen aan de gevolgen van een sterk technisch geëvolueerde maatschappij. We vermoeden dat ook dit type II nog verdere aanpassingen zal moeten ondergaan na nieuwe evaluaties ervan en dat dit ook gemakkelijker zal geschieden wanneer we opnieuw aan een type toe zullen zijn, voor allen dan het gewoon secundair onderwijs. Bovendien komt het ons voor dat het nog te vroeg is om een definitief oordeel uit te spreken over het nieuwe onderwijs omdat we nog steeds in de pionierstijd zijn, een tijd die zijn bijzondere moeilijkheden, maar ook zijn enorme voordelen met zich meebrengt.

André MODDE

VOETNOTEN

1. Informatie - 24 Maanden Nationale Opvoeding, 1970 en Het Vernieuwd Secundair Onderwijs, 1971, Informatieve brochure.
3. Ibidem, p. 8.
2. Informatie, passim, p. 5-7.
4. Cepess-Documenten, 9e jrg., 1970, nr. 6, Het Vernieuwd Secundair Onderwijs, p. 30.
5. Het Vernieuwd Secundair Onderwijs, 1971, Informatieve Brochure, passim, p. 6-11.
6. Ibidem, p. 10.
7. Ibidem, p. 11.
8. De V.S.O.-Grondgedachte en haar Consequenties, uitgave van het Pedagogisch Bureau van het N.S.K.O., 1979, p. 7-8.
9. Informatie, p. 15.
10. De V.S.O.-Grondgedachte en haar consequenties, p. 7-8.
11. Het Vernieuwd Secundair onderwijs, 1971, Informatieve brochure, p. 22-24.
12. Ibidem, p. 20-22.
13. De V.S.O.-Grondgedachte en haar consequenties, p. 4-6.
14. Wat is V.S.O. ?, uitgave van het Pedagogisch Bureau van het N.S.K.O., 1977, p. 10-11.
15. Groen Licht voor de Vernieuwing in het Secundair Onderwijs, uitgave van de Nationale Confederatie der Oudervereniging en, p. 7.
16. Wat is V.S.O. ?, cfr. supra, p. 11.
17. Doelstellingen van het Katholiek Onderwijs van het Type I, uitgave van het N.S.K.O., 1981, p. 5.
18. Brief aan Onderwijsvernieuwers, door Valeer Van Achter, 1980, p. 60-68.

Gedichten

de goede mensenmaat

de dichter en het kunstmeisje
telkens wegen hun ziel in slaafse
woorden en verkopen zich
met rook zoetig handgewuif

ik zie, ze rijpen vuur in zachte
vaten tot melkloos wit
als naamloos eelt op een kinderakker
verwelkt tot louter schoonheid en pose

och ik geloof de stammen rood
en elk vers een hemel dichterbij
maar vrees legt een zwarte schaduw
in de huid als dichters gezeteld

gedichten schrijven als zuiver krijt
voorbij de goede mensenmaat
ik weet ik word de zonde
als één hand beiden boeit

maar dit gedicht heeft trouw beloofd

Jan Bollengier - (Retorica 1979)

Motto : 'dichten is schrijven met krijt'

Rodenbachs Tragiek

'... Het lijf wierp u mijn eigen roekloosheid,
doch zier om zier, bestrijde ik u den geest,
Noodlottigheid !'

(uit 'Macte Animo')

Helden leefden in zijn bloed
en dwongen pen en tekenstift
te putten uit hun gloed

Op 't schild van elke ademstoot
verhief hij koningen en graven
en zong de tijden aan elkaar
zo amper man geworden
doorzwierf hij duizend jaar

Nog drinkend aan die oude bron
vergat de held zijn zwakst orgaan
Tijd stak jaloers zijn speer en won
(zo viel ook Siegfried na de ren)

Te luid was 't lied gezongen
om 't tere vlies der longen
niet stuk te scheuren
doch klinkend klonk het onze tijd
aan zijn geslacht :
hij gaf de helden door.

Rodenbachs Onrust

'Nog leeft wel 't apenras van wie uw stemme tegenmorden.
Nog leeft die zelfde domkop van een Staat, en item leeft
een bisschop die ons banvloekt als hij slecht genoenmaald
heeft.'
(uit 'Op het album van wijlend Jongvrouw Pauline Willems,
J. F. Willems' Dochter')

Te lang reeds ligt ons oor
aan kinkhorens met gebarsten wand
om 't ruisen van de Zee te horen
- op ongestemde snaren van de vedel
wordt geen nieuw lied geboren -

Te lang reeds schudden wij de bomen
op al te droge grond geplant
om volle vruchten te zien vallen

Te lang reeds spiegelen wij ons
in het tongblad van huichelmonden
- praatzieke profeten strikten Liefde
in door hen ontworpen kooien
tegen de kille tralies van hun hart
fladdert de Vogel zich dood -

Onrust is onze god :
getroffen dier dat vlucht
voor de fabels van de jeugd
en een god in zijn sprookjesburcht.

Rodenbachs Eigenheid

'En jaagt u Drift, zijn woord is 't klingend lied :
gezongen wen uw ziel aan 't wagen gaat,
gelijk de zee wen 't in haar gronden ziedt.'
(uit 'Waarheid')

Dit is het verbond
van zenuw, tong en pees,
om samen scheep te gaan bij zware storm :
elk woord een sterke mast
en elk gevoel klimt in het want der daad
en rukt de zeilen los naar betere oorden

zoals bij elke brand
't verbond van hout en vuur
dat laaiend liederen zingt
en pas tot stilte keert
als vuur en hout heel zijn verteerd.

Joost Vanbrussel - Retorica 1959)

- aan Lieven -

de priester van ons huis
als een lekkend vuur
een uit witte stem
gevlochten stilte

hij legt zijn goede gaven
aan de rand van onze stem
en lachend is zijn huid
aan elk gebaar

hij kneedt de duiven van weleer
en de vrede waarover Jezus sprak,
die zaait hij uit, zijn eigen handen
in de woorden die wij spreken

en genade, buren die elkaars
kinderen beminnen, die leent hij
aan zijn Heer en onze liefde
is zijn leeftocht,
als een wijnstok zo vruchtbaar

Jij, man van God, je bent voorgoed,
maar leer me je naam, een herder
met lege vingers aan open wonden :
kinderen zullen niet meer huilen,
alleen nog wenen

want de priester van ons huis
als een lekkend vuur
een levende liefde
hij breekt het brood
en drinkt de wijn

Jan Bollengier - (Retorica 1979)

Een paar bladzijden over ziekenhuispastoraal

Terwijl ik over « Eertijds » en de vraag om eens wat neer te schrijven over het « heden » vanuit mijn konkrete bezigheden zit te mijmeren, valt mij de volgende anecdote te binnen.

Toen de « weddingen » en de « hekselketel » (cfr. het artikel van onze illustere Tino in 'Eertijds' 1979, 1) voor ons jaar geschiedenis geworden waren, en dus goed en wel voorbij, zei mij een leerling uit de poësis-klas : « 't Is onnozel naar het seminarie te gaan. Wat peins je wel. Binnen vijf en twintig jaar gaan de pasters geen zulk schoon leven meer hebben ».

Of die kerel gelijk gekregen heeft weet ik niet. Veel hangt af van wat hijzelf bedoelde en van wat hijzelf van het leven heeft mogen maken. Er is veel gebeurd in die 25 jaar ; er is vooral veel gegroeid en kunnen we nu beter dan ooit zien hoe de mogelijkheden om het priester-zijn te beleven gelukkig sterk zijn toegenomen. Het is allemaal niet sensationeler geworden en alles speelt zich dieper en minder opvallend af. Er is dus vanzelfsprekend heel wat spanning in het dagelijks beleven van ons kerk-zijn tussen wat men vroeger « het schoon leven » vond en wat nu als « schone » uitdaging van de toekomst kan ervaren worden : de pijn om het loslaten van wat vroeger schoon was en de massieve last van de opdracht het ontvangen Woord als een sterkend antwoord voor vandaag te laten klinken.

De zieken-pastoraal is zeker niet - en gelukkig - ontsnapt aan die voortdurende vraag naar herbronning. Wat later misschien (?) dan in vele andere domeinen, wordt ook hier gezocht en geduldig gebouwd doorheen vallen en opstaan, doorheen « vroeger en nu » - geredeneer, om te komen tot een diepere begeleiding. Veel elementen in de ziekenpastoraal zijn minder duidelijk omschreven of minder officieel vastgelegd dan vroeger maar kunnen daarom juist menselijker doorleefd worden. Ik meen te mogen zeggen dat veel elementen minder vanzelfsprekend geworden zijn (het vooraf pasklare antwoord komt weinig over). In het voortdurend gedwongen worden tot bekennen van persoonlijke onmacht en tot het beleven van trouw aan het leven in « Zijn Naam », staat het evangelie centraler. Deze zich hervindende pastoraal geeft meer ruimte aan wat de bestaansreden van de Kerk is : Jezus te zijn die juist alle verlorenheid, alle gebrokenheid, alle verworpenheid opzocht tot bevestiging, tot herstel en bevrijding.

Eigenlijk heeft God alleen volwaardige mensen in het leven geroepen en zo mogen wij elkaar ontmoeten en bevrijden. Een gehandicapte is bij God geen « sukkelaar, och arme ». Ouderdom is geen uitnodiging tot op-pensioenstelling als mens. Ziek-zijn betekent op de eerste plaats het volle menselijke recht op broederlijke aandacht en de verzekering dat het leven zoveel meer beminnenswaardig is dan een reeks te becijferen prestaties of realisaties van grootse plannen. De pastoraal is wellicht zichzelf aan het bevrijden om op te komen voor wat waar is en echt : Allen zijn we als mens door God gewenst. Allen ontvingen we de diepe en realiseerbare roeping om gelukkig te zijn en - meetellend in het

Godsvolk - om anderen door onze gezondheid of ons ziek zijn tot geluk te bevorderen : Er is werkelijk geen mens te veel. De ziekenhuispastoraal is zich aan het bevrijden van de categorieën van wat de « tijden en de machten » ons aansmeerden : het onderscheid tussen links en rechts, tussen oud en jong, tussen progressief en conservatief, tussen gezond en ziek, tussen blank en zwart, tussen oost en west, tussen gevaarlijk en zeker, tussen moeten en mogen, tussen kerkelijk en onkerkelijk is zo weinig bruikbaar, zo weinig liefdevol, zo onzuiver.

F. Deneut bij een doopviering

Het gaat feitelijk telkens weer om die konkrete mens met zijn persoonlijke levensvragen en levensgeschiedenis, met zijn levensgevoel en levensinzicht. Zo ontmoet ik hem. Hij is zó, en niet zoals ik hem wens of zoals hij zou moeten zijn. Met die mens mag ik een eindje opstappen, heel konkreet, als hij het goed vindt. Ons aanbod is altijd liefde of het is niet kristelijk, en liefde impliceert eerbied voor de andere. Het is de patiënt, vanuit zijn eigen intieme gesprek met God, die beslist hoe hij sterft. Hij neemt de uitgestoken hand of niet : óók al wenst hij comedie te spelen als hij daar zijn reden toe heeft : het diepste wezen van die mens kan ik niet beoordelen. De pastor kan zeer nabij zijn maar heeft de grenzen van ieders vrijheid te eerbiedigen : het doel van pastoraal is de vrijheid te bevorderen. Is niet ieder mens tot vrijheid geroepen ? (Gal. 5, 13).

In veel gevallen komt het er op neer - ook bij onszelf - om telkens weer te genezen van het verziekte Godsbeeld waarmee wij, gemakshalve of uit valse veiligheid, willen voortdoen. Immers wij moeten oppassen niet te leven, als alles

zogezegd goed gaat, met een kleine afgod, zoiets als een curiosum uit een of ander verleden, een nog ongestoorde groei der middeleeuwen, of een nog niet ontwikkeld restje uit onze kinderjaren. Waar het wel op aan komt is de mens - en onszelf ! - te helpen om te komen tot de ontmoeting met de God uit de Bijbel : de God die een mens wil ontmoeten en ter verantwoording roepen. Degene die een leegte vullen kan vanaf het ogenblik dat iemand wil erkennen dat hij zoekend is naar levensvervulling. Het is de God van Abraham, Izaak en Jakob, helemaal iemand anders dan het Ding waarmee men alle kanten uit kan en die men noemt de God der filosofen : le Dieu des philosophes (Pascal).
Als de ziekenhuispastor bereid is een mens te helpen, niet alleen in bewoordingen maar in konkrete aanwezigheid, om te komen tot dat gevecht met diens God of tot dat zoekend verlangen naar Hem dan gebeurt daar echte pastoraal en feitelijke herschepping (of is het uiteindelijke menswording ?). Waar vroeger wellicht al te geruststellend gedacht werd in formulen en wetten, worden wij nu sterk uitgenodigd, gedwongen !, te geloven in feiten : het feit van God, het feit van die mens.

Dat een pastor bij dit alles zeer dikwijls alleen staat is begrijpelijk. Immers « de » pastor en « de » patiënt bestaan niet, evenmin, zoals eerder gezegd, « de » God. In het geloven wordt de konkrete mens weinig gesteund door de menswetenschappen die, hoe noodzakelijk ook, het leven slechts beschrijven en niet doorleven : dit laatste moet de mens zelf doen. Weinig steun ook door de theologie die probeert te verwoorden wat het geloof is maar het geloven slechts kan aanwijzen : « Het punt waaraan de profane menswetenschappen voorbijgaan en dat in de theologie ook weinig bedacht werd is te weten wat de cultus voor het geloofsleven betekent » (A. Vergote. Pastorale Gids, Ver. 2). Anders gezegd : de pastor zou moeten erop bedacht zijn het geloofsleven van de mensen met veel schroom te benaderen en wel wetend, ik herhaal het, dat het gaat om die wel bepaalde, konkrete mens op dit wel bepaalde ogenblik van zijn bestaan. Dit is heel wat anders dan alleen te zorgen dat de ritus feilloos verloopt of dat het kristelijk blazoen schittert in de wereldzon. De pastorale bladzijde - zo die al kan geschreven worden - moet de pastor zelf schrijven want in de grote dokumenten staan alleen principen, die moeten gekend zijn maar die nooit als dusdanig het hart van de mens verwarmen en zeker niet het gekwetste, het ontmoedigde, het ledige hart.

Felix Timmermans

DOOR DE NEEVLEN
VAN DEN AVOND

Door de neevlen van den avond
pint de horen van de maan.
'k Wacht hier op de lege baan
om met U, stil in Uw schaduw
mee naar Emmaüs te gaan.

Adagio, P. N. van Kampen & Zoon, Amsterdam z.j.

Als je aan iemand zegt dat je ziekenhuispastor bent dan is het nogal eens alsof je de vraag niet begrepen hebt : Wat doe jij nu ? Men wil uit vriendelijkheid wel een paar bijkomende interessen laten blijken : Hoe lang reeds ? Voor hoelang nog ? Veel verder gaat het niet. Een ziekenhuispastor moet in de opinie van de

goegemeente een oudere priester zijn « moe van de wereld en zijn harde wetten », of anders leeft het nauwelijks verholen vermoeden dat die jongere priester iets « bekwelt » en dus maar best in 's dokters nabijheid vertoeft.

Steevast komt ook de suggererende vraag wat ik toch buiten mijn job als ziekenhuispastor en Gods Kerk nog als feitelijk parochieministerie of professoraat bekleed, (Ik weet nog nooit goed voor welke van beide opdrachten men dan wel een zee van vrije tijd poneert.) Duidelijk is alvast één zaak : dat de ziekenpastoraal in zijn omlijning overkomt als... onduidelijk. Variërend tussen het vriendelijk

woordje aan het zieke kind en de het-kan-toch-geen-kwaad toegediende « berechting » wordt deze pastoraal geklasseerd als nuttig zonder meer. Het kan zeker niet de bedoeling zijn hier op deze plaats alles neer te schrijven wat rond de ziekenhuispastoraal te vertellen valt. Geïnteresseerden kan ik verwijzen naar de even geslaagde als grootse' Pastorale Gids voor Verzorgingsinstellingen', al ware het maar om te laten ontdekken dat die pastoraal niet langer hoeft gezien te worden als het kleine, gedulde broertje dat ook in het ziekenhuis volledigheidshalve moet vermeld worden.

Paul Verbruggen

IK HEB DE HELE WINTER
NIET GEWETEN

Ik heb de hele winter niet geweten
dat er van U,
diep in dit dode woud,
ergens wat goud
bedolven lag.
Met lege hand en hart
en tot geen offeranden klaar
trad ik in 't bos en vond
Uw eerste krokus in de zon.
Hij stond zo schitterend
op het donkergroene mos,
zo enig licht
tussen het koude naakte hout,
en iets
wat ik de ganse winter was vergeten
ging weer aan 't smeulen
met een teedre gloed.
Zo stond ik lang
gelukkig en verenigd
met die kleine krokus in de zon,
en wist opeens
hoe diep de kleinste dingen leven
en zei heel simpel : God, hoe mooi.

Zoek de zonkant, Heideland, Hasselt 1968.

Het gaat echt om een volwaardige en essentiële taak om, vanuit het evangelie, zoals Jezus van Godswege bevestiging aan te bieden aan allen en op de eerste plaats aan wie volgens de gevestigde godsdienstige opinie aan de rand staat : « Met u, zieke medemens, ben ik een medezoekende, een mede-kristen, in welslagen of falen, niet meer en niet min vrij te pleiten van wat dan ook ». « Wie zonder zonde is, werpe de eerste steen ». (Jo. 8, 7).

Het is de steeds opnieuw aan te pakken taak van Godswege verzoening aan te bieden aan wie God eigen onvolkomenheid of zelfs schuld moet erkennen : « Voor u, zieke medemens, ben ik priester, - geen rechter - die, sterk door Jezus' opdracht, mag zeggen : Sta op en wandel (Jo 5, 8), beleef uw eigen blijvende waardigheid en twijfel er niet langer aan ».
Het is samen met de patiënten te kijken naar Jezus' zoektocht om het verlorene terug te vinden en naar de vreugde van de Vader om die ene die, plots, Hem herkent.

Als ziekenhuispastor voel ik mij dagelijks geconfronteerd met de moeilijke maar boeiende en vreugdevolle opdracht als gelovige bij de mens te komen. Het is een uitdaging. Er is geen andere bestaansreden voor deze pastoraal dan vanuit de zekerheid en de feitelijkheid dat God liefdevol met de mens bezig is te proberen dit voor en met de gebrokene, brekende of genezende mens te beleven en beleefbaar te maken. Dat de ziekenhuispastor bij dit alles dagelijks ervaart dat hij grenzen heeft en moet vooruitgaan doorheen stroom en tegenstroom, ondervindend sympathieën en antipathieën allerhande, doet niets af van de blijheid dit te mogen waarmaken noch van de wezenlijke grootheid van de opdracht.

Alfons Deneut - Retorica '55

Hulde aan een Oud-leraar

Tijdens een plechtigheid, voorgezeten door Monseigneur J. Hickey, aartsbisschop van Washington, en bijgewoond door de Belgische ambassadeur in de Verenigde Staten, werd op 5 mei 1981 aan professor Gerard Verbeke van de K.U.L. het eredoctoraat « of Humane Letter » verleend op grond van « his contributions to Philosophy, to classical and medieval scholarship, and for his selfless activity on behalf of the dissemination of knowledge ».

Professor Verbeke was tot aan zijn emeritaat hoogleraar antieke en middeleeuwse wijsbegeerte. Sinds 1973 is hij ook directeur van « Aristoteles Latinus », waarvan een internationaal centrum gevestigd is in het Leuvense Instituut voor Wijsbegeerte. Professor Verbeke is sinds 1978 vast secretaris van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België.

Na deze plechtigheid te Washington heeft professor Verbeke een aantal lezingen gehouden die ook als boek zullen gepubliceerd worden.

G. Verhelst

Missionaris zijn in de tachtiger jaren

Het 9e algemeen kapittel van de Missiecongregatie van Scheut zit er weer op. 54 konfraters afgevaardigden van meer dan 1.500 missionarissen verspreid over Europa, Azië, Afrika en Amerika hebben zich gedurende 6 weken gebogen over de huidige missionaire problematiek. Vele maanden lang werd het kapittelgebeuren aan de basis voorbereid. Waar situeren de missionarissen zich in het kerkelijke gebeuren van vandaag ?

Het kapittel heeft geen lijvig document geproduceerd maar een bescheiden brochuurke met als titel : « De missionaire tegenwoordigheid CICM - Acten van het 9e algemeen kapittel. » Maar in weinig woorden wordt de missie van vandaag toch bijzonder klaar uitgetekend.

Missie vandaag is gegrondvest op Jezus Christus, de eerstgeborene van heel de Schepping in wie de hele schepping, alle volkeren en talen tot eenheid worden gebracht. Scheut steekt het niet onder stoelen of banken : missie vindt haar oorsprong in God, Vader, Zoon en Geest, wiens liefde in de wereld kwam in Jezus Christus die de hele wereld in diezelfde « grote liefde » tot eenheid wil brengen. Daarom roept het kapittel alle missionarissen op tot meer religieuze diepgang, tot diepere beleving van het grote mysterie van de ontmoeting van God en de mensheid.

Wij zijn missionaris om duidelijk te maken dat wij in Christus allen broeders zijn. Dat weten wij natuurlijk al lang, maar in het leven van de missonarissen en van de congregatie zelf krijgt die werkelijkheid in deze tijd een nieuw gezicht.

Waar krijgt Scheut vandaag een nieuw gezicht ?

De herontdekking van de noodzakelijke diepgang in het leven van elke missionaris kwam al even ter sprake. Velen zijn op zoek naar echt gebed en religieuze vernieuwing. Dat is als het ware de grondvesting waarop het missionaire oeuvre is gebouwd.

Sterk bepalend in het leven van elke scheutist vandaag is vervolgens de internationalisatie van de congregatie die volop bezig is. Scheut is Vlaams in zijn oorsprong en was voor velen een « Vlaamse » missiecongregatie. Nu is Scheut zeer snel anders aan het worden. Van de konfraters beneden de 40 jaar zijn 50 % niet-Europees van afkomst. De jongeren in de vorming zijn voor 84 % afkomstig van buiten Europa. Tijdens het voorbije kapittel werd geen Nederlands meer gesproken tijdens de vergaderingen. Scheut, Vlaams van oorsprong heeft meer dan 100 jaar een universele heilsboodschap gepredikt aan alle volkeren en alle rassen en talen. Nu trekt de congregatie daar voor haarzelf de besluiten uit. Scheut wordt internationaal, Scheut neemt afstand van zijn oorsprong. Zoals de Kerk door het ontstaan van jonge Kerken universeel aan het worden is, zo schiet ook Scheut wortel over de hele wereld. Ook de jonge kerken worden missionair. Aldus wordt de missionaire taak nog rijker en dieper dan voorheen. Met Afrikaanse en andere konfraters in onze rangen ontdekken wij dat de Kerk een verschillend gelaat kan vertonen naargelang land en cultuur. Zoals in een internationale gemeenschap elke persoon zijn inbreng moet hebben, zo hoort het ook voor elke christen gemeenschap, voor elke jonge Kerk in de grote gemeenschap van de universele kerk. Langs de internationalisatie ontdekken we dat we ons werkelijk in het volk moeten integreren, ons inleven in hun wereld : wenen met hen die wenen, verheugd zijn met hen die blij zijn. Het is niet voldoende ons op te stellen als bedienaars van buitenuit - hoeveel diensten we ook bewijzen - maar we moeten hun strijd, vreugde, verdriet, armoede, onzekerheid meemaken van binnenuit. Was het dat niet wat Jezus deed door mens te worden ? Was het dat niet wat Jezus bedoelde toen hij het had over de Goede Herder die zijn leven gaf voor zijn schapen ?

De huidige wending die Scheut neemt raakt ons missionarissen heel diep en noodzaakt een verdere omkering van onze geest en gedachten. Maar we krijgen nieuwe perspectieven aangeboden in ons missiewerk, die de missie een nieuwe bijzonder hoopgevende dimensie geeft. Elke mens is Gods oeuvre, tot vrijheid en ontplooiing geroepen, eigen-aardig maar evenwaardig... geen jood meer of geen griek...

Missie heeft nog toekomst. Of is ze nu pas begonnen ?

P. Willy Oost
BP 5 KABINDA (Kar. Or.)
Rép. du Zaïre

Noot van de redactie : wie het werk van Willy wil steunen, kan dat op volgende manier p.r. 000-0126990-17, missieprokuur van Scheut, voor Willy Oost, Kabinda.

DE VIRIS NON ILLUSTRIBUS

Een onuitputtelijke bron van levenswijsheid is en blijft voor mij de simpele volksfilosofie, waarin onbewust, dus spontaan, gegoocheld wordt met paradoxen, syllogismen en sofismen allerhande en waarin met pikante, soms frivole woorden allerlei levenswaarden en levenservaringen raak worden ontleed of uitgeschilderd.

Aristoteles van Stagira zal waarschijnlijk nooit gedacht hebben dat zijn methode van juist te denken, de logica, in de volksfilosofie van de 20ste eeuw nog zoveel succes zou kennen, hoewel geleerden reeds in de Nieuwe Tijd zijn wijsbegeerte als een belemmering voor de wetenschap hadden bestempeld. Het moet voor hem een ware katharsis zijn, een loutering na het hem aangedane leed, wanneer hij ziet hoe de moderne dorpsfilosoof, zij het dan ook speels en nonchalant, zo graag teruggrijpt naar de kern van zijn logica : de sluitrede ofte syllogisme.

Wie een beetje gestudeerd heeft, herinnert zich nog wel die klassieke sluitrede :

« Alle mensen zijn sterfelijk, (major)
Socrates is een mens, (minor)
dus : Socrates is sterfelijk. » (conclusio)

Onlangs nu hoorde ik een dorpsfilosoof aan een ander vragen : « Zeg, weet je waarom dat de pasters zo graag in de bloeiende wijngaard des Heren vertoeven ? » Meesmuilend schudde de ander « neen » met het hoofd.
« Wel, lachte de eerste, dan zijn ze zeker dat ze ooit eens in de hemel zullen geraken, » want, zo aristoteliseerde hij olijk verder :

« Wie wijn drinkt, slaapt goed.
Wie goed slaapt, zondigt niet.
Wie niet zondigt, wordt zalig.
dus : Wie wijn drinkt, wordt zalig. »

Prosit, herders uut den lande ! Erger u niet aan de schalkse humor van uw schaapjes, lach niet met de gebrekkige vorm van hun sluitrede, maar gedenk in uw gebeden de eerbiedwaardige Aristoteles die uw schaapjes nog steeds blijft inspireren. En wanneer u eens in de eeuwige wijngaard zijt aangeland, dan smeek ik u met een hemelse naijver als die van de koorzanger uit het Egidiuslied :

« Nu bidt vor mi, ic moet noch sneven,
Ende in de werelt liden pijn.
Verware mi stede di beneven :
Ic moet noch drincken een roemerkijn. »

Alle gekheid op een stokje nu, en ik wilde ook niet de loftrompet steken over de geestige spitsvondigheid van dorpsfilosofen, maar het is toch hun volkse filosofie die mij op het idee bracht te schrijven « de viris non illustribus » van

het Klein Seminarie dat in het schooljaar 1981/1982 zijn 175-jarig bestaan viert. Op zo'n viering nu zal er zeker, en terecht, in alle tongen en talen hulde worden gebracht aan grote namen die het Klein Seminarie groot hebben gemaakt of die door het Klein Seminarie groot-gebracht werden.

In sommige wandelgangen van 't college waart nog steeds de geest van illustere superiors, wier tronies - in de Vondeliaanse betekenis van het woord dan - je nog met eerbiedig ontzag kunt bewonderen op de vele schilderijen die de oude muren sieren. Maar die schilderijen vertellen niet hoe wij, in onze tijd, sidderden en beefden als « 't Supkie » eenmaal per week, of was het om de veertien dagen, in de klas verscheen om de puntenboekjes af te roepen. Menigeen voelt waarschijnlijk nu nog zijn toornige blik wanneer zijn gedrag, zijn naarstigheid of zijn stiptheid met een 2 (slecht) of een 1 (zeer slecht) werd versierd. Dan was het gewoonlijk doodstil in de klas... benauwende ogenblikken... het zwaard van Damocles boven het hoofd van de delinquent... en de Sup die blikte maar voort... tot de rouwmoedige zondaar volledig ingeblikt was. Erger was het wanneer er eens iemand naar zijn kamer werd geroepen. Ondeugend als we toen al waren, zongen we met de zanger uit de ballade van Heer Halewyn :

« Het Supkie zong een liedekijn,
Niet al wie 't hoorde wou bij hem zijn. »

Immers « wie derwaarts moest gaan, 'n keerde gewoonlijk niet », tenzij dan met gloeiende wangen en tranende ogen. Het is niet ieder gegeven, he, straffe ajuinen met droge ogen te schillen.

Wie dit wel kon - zo getuigen toch zijn oud-leerlingen - dat was E.H. Versele zaliger, de letterlijke en figuurlijke grote professor van de rethorica. Meestal de maandagvoormiddag riep hij de eerste twee van zijn klas bij zich en maande ze aan om even de genadekracht van een of andere kalenderheilige bij E.H. Superior te gaan testen. Die twee waren al zodanig « verseeld » dat ze met een gerust gemoed en gesteund door die professorale raad aan de kamer van E.H. Superior durfden aankloppen. Ons wachten was soms lang en bang, maar zodra ze de orakelzaal met droge ogen en lachende lippen verlieten, begon op de speelplaats de wilde vreugdedans der Indianen. Velen kusten zelfs als vrome Moslims de heilige collegegrond en zongen :

« 't Supkie is groot
en Versele is zijn profeet.»

Achter een venster op de eerste verdieping verkneukelde zich dan de « big Boss, Versele ». Professoren zijn toch ook mensen, he, of niet soms ! Een snippernamiddag in een zevendaagse schoolweek was in die tijd voor iedereen immers hemels manna.

Toen diezelfde Versele later de grote inspecteur van het bisdom werd, bleef er van zijn heiligenverering niets meer over. « Er moet gestudeerd worden » bulderde hij. Hoe een mens toch kan veranderen, nietwaar !

En met E.H. Versele zitten we dan in de tweede categorie van beroemde namen die 't Klein Seminarie glans en luister hebben geschonken. In kamers op de eerste verdieping van 't oud gebouw dat uitziet op de « dreve » hangt nu nog

als een gewijde wierookwalm de geur van geleerdheid van veel illustere professoren. Taalpuristen mogen nu niet op mij schieten, maar in onze collegetijd waren er geen leraars, wel professors, zoals er toen geen leerlingen maar wel studenten waren.

Ik vermoed dat het oud-leerlingenblad « Eertijds » in dit gevierde jaar zal uitgroeien tot een dik geschiedenisboek, waarin veel oud-leerlingen met pittige humor een dankbare hulde zullen brengen aan hun Sobry, hun Versele, hun Stock, hun Verbeke, hun Smeets, hun Modde... en noem maar op. Met opzet gebruik ik het bezittelijk voornaamwoord « hun », omdat die figuren hetzij door hun kennis, hetzij door hun woord, hetzij door hun voorbeeld diepe voren hebben getrokken in de toen nog jonge en onervaren levensbodem van hun studenten.

Ik denk niet dat « onze professor Stock » mij een ondankbare leerling zal noemen als ik nu niet al zijn gaven en al zijn deugden in geuren en kleuren zal uitbazuinen. Ik geloof echter, zijn spreekwoordelijke logica kennende, dat hij mij veeleer zal terechtwijzen en zeggen : « Je wijkt te ver van je onderwerp af, jongen. Het thema van dit artikel is niet « de viris illustribus », maar wel « de viris non illustribus. » En al ben ik nu reeds een vergrijsde jongen geworden, toch zal ik, net als vroeger, zijn wijze raad maar gedwee volgen.

Met opzet en met tegenzin gebruikte ik zopas het woord « geschiedenisboek ». Met opzet, omdat ik het nodig had als overgang tot het eigenlijke thema ; met tegenzin, omdat ik altijd een soort wrevel voel wanneer ik zulke boeken even doorblader. 't Zijn echt geïllustreerde, historische albums met foto's van de groten dezer aarde : Farao's, Keizers, Zonnekoningen, Presidenten, Duces en Führers, al of niet vergezeld van teksten die uitpuilen van ronkende adjectieven die al de dromen, al de daden van deze groten voor het nageslacht willen vereeuwigen.

Maar van de duizenden kleintjes die, graag of node, al die werelddromen hebben helpen verwezenlijken... geen woord, geen lettergreep zelfs, tenzij hier en daar, als verloren in het boek, een afbeelding waarop je met moeite kunt lezen :

« Hier liggen hun lijken
als zaden in 't zand,
hoop op den oogst
O, Vlaanderland. »

En nochtans, al die kleintjes waren mensen zoals zij, met dezelfde menselijke gevoelens en met dezelfde menselijke verlangens en die hun leven veil hadden voor wat de groten noemden : het heilig doel. En als beloning voor het offer van hun leven kregen ze dan, als ze geluk hadden, een houten of stenen kruisje op hun graf, waarin gegrift stond : « Onbekend... gestorven voor het vaderland ». Maar de meesten vonden een eeuwige rustplaats ergens op de vele slagvelden in of buiten Europa.

Uit vrees nu dat hetzelfde zou kunnen gebeuren in 't geschiedenisboek van dit gevierde jaar, kon ik niet nalaten te schrijven « de viris non illustribus » en dat zijn de vele surveillanten ofte bewakers, die « ganzen van het kapitool », die zonder veel lawaai te maken, zorgden voor het veilig voortbestaan van 't Klein Seminarie.

Een zinrijk gezegde uit de volksfilosofie inspireerde mij om over die mensen te schrijven. Dit gezegde luidt : « Veel kleintjes maken een groot ». Wanneer je die zin eens aandachtig ontleedt, dan kan je, met de nodige schalkse spitsvondigheid van een dorpsfilosoof, daarop een leuke maar treffende variante maken, namelijk : « Veel kleintjes maken een ander groot ». De Franse volksfilosofie illustreert dat nog pittiger : « Les petits ruisseaux font les grandes rivières ». Inderdaad, maar sluit eens alle beekjes af, en zing dan maar van :

« O Schelde, O Schelde
O machtige, prachtige vloed »

Dus « dignum et justum est » dat ook deze « viri », die engelbewaarders van 't Klein Seminarie, bij de viering van het 175-jarig bestaan vermeld en gehuldigd worden. Dag na dag, week na week, schooljaar na schooljaar immers volgden ze ons, hun studentjes, als onze eigen schaduw. En de dagen, de weken en de schooljaren duurden in die tijd veel langer dan nu, want we leefden toen in een bijbelse collegetijd.

Bijbels ! Jawel. Je herinnert je nog wel het scheppingsverhaal uit de bijbelse geschiedenis : God werkte zes dagen aan Zijn schepping, maar de zevende dag rustte Hij. Die zevende dag werd dan ook « de dag des Heren » genoemd. Maar wij, Zijn nietige schepselkes, kenden zelfs op die dag geen rust, want de vloek van het aards paradijs « Gij zult werken in het zweet uws aanschijns » bleef op ons rusten. Nu durven er leerlingen op de 5-dagen week vloeken, maar wij, wij mochten toen de naam des Heren niet ijdel gebruiken, zelfs al hadden we een 7-daagse schoolweek.

En ieder uur van elke dag, en iedere dag van elke week waren de surveillanten present om ons op te vangen als de professoren ons niet meer nodig hadden. 's 's Morgens vroeg, om 6.30 u., als de professoren wellicht nog aan hun make-up toe present om ons op te vangen als de professoren ons niet meer nodig hadden. de komende dagtaak voor te bereiden ; 's avonds, als de professoren zich op hun respectievelijke kamers terugtrokken, zorgden zij ervoor dat we in een rustige atmosfeer onze taken konden afwerken. En tussenin maakten ze dat ons spel op de speelplaats niet te ruw werd of letten erop in de eetzaal of refter dat we genoeg « boeletten » te verorberen kregen om onze jonge lichamen fit en onze jonge geesten wakker te houden.

En als wij, externen, na 't avondgebed of 't bidden van een tientje van de paternoster, om 19.30 u. naar huis mochten, dan zorgden ze ervoor dat ons onschuldig zieltje veilig door de onveilige wereld daarbuiten geraakte. Hoe dikwijls zagen we dan niet bij 't naar huis gaan hun rappe fiets met hun wapperende soutane erop de straten van de stad voor ons onveilig maken. Zo bekommerd waren die surveillanten toen om onze zielezaligheid.

Ook al hun zondagen offerden ze voor ons welzijn op : ze baden met ons in de vroegmis, zongen met ons in de hoogmis en psalmeerden met ons in de lange vesperstonden vol orgelende muziek en geurende wierookwalmen. Na het « Tantum ergo » en de verlossende zegen met een stralende monstrans, leidden ze ons dan naar de avondstudie, waar wij, onder hun waakzame ogen en brevierende lippen, de laatste twee uren van die lange schoolweek verdroomden.

Hoe dikwijls hebben we dan niet nagedacht over de wijze woorden van de psalmist die in Psalm 113 zo raak de lof van onze collegetijd bezong :

— « Os habent, et non loquentur » : zij, de studentjes, hebben een mond, maar ze mogen die niet opendoen, tenzij om na te zeggen wat hun « ex cathedra » wordt voorgezegd.
— « Oculos habent, et non videbunt » : zij hebben ogen, maar « ze moeten die vensters van het licht sluiten om hun hart te bewaren, want zo begeerte eens binnen sluipt, zal zij bederf en jammer baren ». (Vondel - « Jozef in Egypten »)
— « Aures habent, et non audient » : zij hebben oren, maar ze moeten er tappen insteken om niet bekoord te worden door de stem van de wereld en zijn vele valse profeten.

N.B. — Niets of niemand kon in die tijd echter verhinderen dat onze oortjes luisterden naar de schetterende kopers van een fanfare die ons vanop de straat luid verkondden dat S.K. weer eens gewonnen had.

— « Manus habent, et non palpabunt » : Zij hebben handen, maar ze moeten die altijd boven op de bank leggen en nooit in de broekzak steken.

— « Pedes habent, et non ambulabunt » : Zij hebben voeten, maar ze moeten « gekoust en gedekt zijn », want al wat open en bloot is, is zondig en verderfelijk. En ze moeten op het lijntje lopen dat anderen voor hen trekken. Buiten het lijntje immers wacht de naar zwavel riekende Satan met zijn gloeiende pook en zijn krullende staart.

Zo zong de psalmist..., zo was onze collegetijd !
En over dit alles waakten onze surveillanten dag en nacht... tot grote ergernis soms van ons, hun studenten. Hoe dikwijls hebben wij ze niet verwenst ! Hoe dikwijls hebben we ze, binnensmonds dan, voor kiekens, katten en koeien uitgescholden !

Hoe dikwijls hebben wij ze, als de bijtjes uit Marnix' Byencorf, met onze venijnige angels gestoken, omdat ze ons « als slyck aent radt » steeds op de hielen zaten. Maar lang duurde onze wrok nooit, want zij waren tenslotte als een tweede vader voor ons, een vader die ons door en door kende en bij wie we steeds hulp en troost konden vinden.

Het is verre van mij ook maar iemand te willen kwetsen of verwijten toe te sturen, en tegen de groten uit de geschiedenis van het Klein Seminarie zeg ik voor wat volgt : « Honni soit qui mal y pense », maar onze surveillanten, die « viri non illustres », waren de baanbrekers, de pioniers van wat men nu « School en Gezin » noemt. De school was voor ons in die tijd « de alfa en de omega », en in het gezin verschenen wij, externen, zo nu en dan eens om wat te eten en te slapen. Wat de school en het gezin voor de internen uit die tijd betekenden, kan ik maar moeilijk vertolken.

En in die tijd is er bij ons thuis nooit een professor over de drempel geweest, wel de surveillant. En hij kwam niet zo zeer om te neuzen of de student al of niet ziek was - schoolziektjes bestonden er toen immers ook al - maar 't gebeurde ook bij onze thuiskomst 's avonds dat we vernamen dat de surveillant op bezoek was geweest. 's Anderendaags op school konden wij aan zijn manier van spreken of aan de hardheid of zachtheid van zijn hand het waarom van zijn bezoek reeds raden.

Dit sociaal engagement van de surveillanten is het dat mij ertoe aanzette te schrijven « de viris non illustribus ».

In illo tempore hebben zij de draad gesponnen waarmee men nu die sterke band tussen « School en Gezin » heeft geweven. En daarom vooral verdienen zij een bladzijde in het grote geschiedenisboek van het 175-jarig Klein Seminarie. Op gevaar af er velen te vergeten, vermeld ik hier toch graag namen als E.E.H.H. Patfoort, Vandermarliere, Decadt, Legrand, Baeckelandt, Thorez, Vandenbussche... in de hoop dat iedere oud-leerling die dit leest, even graag de naam van « zijn surveillant » aan dit lijstje zal toevoegen.

Velen vertoeven wellicht reeds lang in de eeuwige wijngaard des Heren, anderen kunnen misschien nog, hetzij als ere-pastoor of pastoor, hun zaligmakende wijn drinken, en ik ben er zeker van dat ze graag nog eens met hun oud-studentjes zouden willen klinken, want zo zegt de volksfilosofie : « Op hoge leeftijd zijn herinneringen belangrijker dan toekomstplannen ».

Aan het Klein Seminarie, aan al zijn superiors, aan al zijn professoren en aan al zijn surveillanten... goed heil en oprechte dank.

H. Brouw, (ret. '39)

WERK : VRAAG EN AANBOD

U ZOEKT WERK :

Uw lidmaatschap van de Oud-leerlingenbond geeft U de kans dit gratis kenbaar te maken. Stuur een beknopt curriculum vitae van maximum vier getypte lijnen aan het kontaktadres. Uw opgave, discreet zoals U het wenst, wordt in het volgende nummer gepubliceerd.

U KUNT WERK AANBIEDEN :

Gratis publiceren wij Uw aanbod in een aankondiging van vier getypte lijnen. U bereikt er minstens duizend oud-leerlingen van het Klein Seminarie mee. We verwachten Uw aankondiging op ons kontaktadres.

U KUNT BEMIDDELEN :

De bemiddelende rol die U kunt vervullen zullen we met dank aanvaarden. In alle discretie verwachten we Uw rechtstreeks of telefonisch contact met de Heer H. Decroos, onderdirecteur. tel. (051) 20 03 52.

DENK ERAAN :

Voor wettelijke stages, part-time jobs en school-stages bestaat er óók vraag... en aanbod !

Eertijds : Job-Service
t.a.v. de Heer Decroos
Zuidstraat 27
8800 Roeselare

Mijn eerste collegejaren...

Van mijn huis naar 't College was het 10 minuten gaans of als 't moest 3 minuten lopens. Nooit gechronometreerd.

In oktober 1904 ben ik er voor 't eerst naartoe gegaan, samen met de Coussees uit mijn buurt. Mijn ouders hadden de tijd niet om mij te laten inschrijven, wanneer zouden ze het gedaan hebben ? Vader van 6 u. 's morgens tot 's 's avonds 7 uur aan 't werk in de cichoreifabriek Van Tieghem Dupont, en moeder Lisa in haar winkel en herberg, ook van 6 u. 's morgens tot 's avonds een gat in de nacht !

We trokken dus mee met de Coussees, mijn broer Michel en ik, en gingen binnen langs het poortje op de Zwijnsmarkt. Die heet nu Botermarkt. De Coussees stelden ons voor aan de surveillant, dat was toen Mijnheer Devisschere. Wij werden dadelijk ingeschreven in het 2e studiejaar bij Meester Dumont. Mijn broer was meer dan een jaar ouder dan ik, maar het leren stond hem niet aan, hij speelde liever, hij was 9 jaar en ik bijna 8.

Waarom we naar het College gezonden werden ? Om frans te leren natuurlijk, want zonder frans geraak je nergens. We gingen dus naar 't College en niet meer naar de Stadsjongensschool in de Leenstraat. Hoe was dat gekomen ? Wij waren begonnen in de Mariaschool op Krottegem, in de franse afdeling omdat wij het konden betalen, de andere zaten in de vlaamse school.

Als het erop aankwam van school te veranderen omdat wij jongens niet meer pasten in een meisjesschool, werden wij naar de Stadsjongensschool gezonden, en waarom niet naar 't College ?

Tot hiertoe hadden de knechten altijd nog een jaar naar de Borgersschool mogen gaan, 't was ook een meisjesschool maar ze leerden daar veel frans. Voor de burgerij zag men dus door de vingers, maar juist toen wij aan de beurt kwamen werd dat veranderd. De jongens moesten naar 't College. Dat was mijn ouders niet naar de zin en om het te laten merken zonden ze ons naar de Stadsschool.

De verandering was groot. Hier waren het allemaal meesters, geen zusters meer noch juffrouwen. Flinke mannen die meesters en goede onderwijzers, goed voor de brave maar streng voor de stoute. We zaten daar tussen volkskinderen, vele met klompen aan en met schamele kledij, wij en nog enkele andere met schoenen en een beetje anders.

Een ander verschil was dat we gauw ons frans vergeten waren. Wij waren begonnen au Nom du Père et du Fils et du Saint Esprit. Ainsi soit il. Maar nu ging het in de Naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes. Amen. Toch kregen we ook franse les. Op een keer leerde de meester ons het bord afvegen avec le torchon. Ik moest antwoorden en gaf een ander woord. De meester verstond het niet en riep me naar het bord om het te schrijven. Ik schreef : Laloc. Ha, zei de meester, la loque. Torchon is beter, zegde hij ; aldus verbeterde de vlaamse Stadsschool het frans dat ik op de franse school geleerd had.

Op het College herbegon het au Nom du Père en kregen we in het 2e studiejaar

al een goeie portie frans. Ik betwijfel het of we toen al het signe kregen voor Vlaams op de speelplaats, in elk geval vanaf het 5e leerjaar.

In de loop van het 2e trimester heb ik de eerste retraite in mijn leven gevolgd. 't Was een pater Jezuïet die predikte, noodgedwongen in 't Vlaams, omdat anders niemand had kunnen volgen. Alleen het lied na het sermoen was in 't frans, en de jongens zongen uit volle borst.

Tout n'est que vanité,
mensonge, fragilité.
De tous ces objets divers
qu'offre à nos regards l'univers,
tous ces brillants dehors
cette pompe,
ces biens, ces trésors
tout nous trompe.
tout nous éblouit
mais tout nous échappe et nous fuit.

en verder :

Autrefois quand j'étais en larmes
de tes lois je goutais les charmes.
hélas, voeux superflus,
beaux jours perdus
vous ne serez plus.

't klonk wel een beetje jansenistisch maar in de studentenbond parodieerden wij dat als volgt :

autrefois quand j'étais gendarme
chaque jour je fondais en larmes,
hélas quelle douleur
remplit mon coeur
de crainte et d'horreur.

Die pater had wel geen hazemond maar toch een hazelip. Hij sprak klaar en duidelijk, maar zegde « de gemel en de gel » en dat had ik nog nooit zo horen zeggen. Je bent Jezuïet of je bent het niet. Zijn sermoenen waren boeiend, met veel schone vertellingen uit de Bijbel en andere.

Wij kunnen de Heer niet genoeg bedanken voor de echt-christelijke opvoeding die we op het College gekregen hebben. Al wat er nog aan ons deugt hebben we daaraan te danken.

Met Pasen 1905 kwam er grote verandering, heel de lagere afdeling verhuisde naar de nieuwgebouwde school in de Zuidstraat. Alles was daar splinternieuw, tot de sintels toe die op de speelplaats dik uitgestrooid lagen en die wij met onze getatste schoenen tot fijn gruis hebben gestampt. 't Was nu geen zand of slijk meer, maar as. Dat werd je best gewaar als je erin viel : gaten in je kousen en as in je knieën. De kapel was boven, alsook de studiezaal. Deze was alleen voor 5e en 6e leerjaar, wij hadden studie in klas tot 's avonds 6, de andere tot 6.30. 's Morgens begonnen wij om 8 uur. Eerst op de grote koer was het kwart

over zes, maar dat was voor later. Meneer Vansteenbrugge die tot hiertoe huitième gegeven had, dat is onder septième, werd nu onze surveillant. Meester Dumont heeft de verhuizing niet meegemaakt, we kregen nu meester Pil. Ik had hem niet gaarne. Omdat ik niet goed de regel van drie verstond, moest ik het vraagstuk herhaaldelijk 10 maal weer afschrijven, dat is 30 of 40 maal dezelfde fout. Van pedagogie gesproken. Eindelijk heeft een kameraad het mij uitgelegd. Ik had beter gedaan als Pascal Lamon die van een meester een harde oorveeg had gekregen, onverdiend natuurlijk, en hem verweet : ge zijt nen boer ! en toen hij daarvoor 1.000 reken te schrijven kreeg, wenend uitriep : de die meug je zelve schrijven ! Stout gesproken, half gevochten zegt men, maar deze keer was het match nul, ik denk dat hij er 100 geschreven heeft... of geen. Pascal, dat is nu al meer dan 75 jaar geleden en ik bewonder je nog om je moed.

Het volgende jaar zaten we bij meester Octaaf Vanhullebusch uit Oedelem. Braver onderwijzer heb ik niet meer gehad, geen wonder ging hij een jaar later binnen bij Scheut, dat heeft ook Meester Vandenbussche gedaan, maar Meester Vannevel ging het seminarie binnen. Geen wonder of zijn wij Pastoor geworden. Het 5e leerjaar was bij meester Jules Lobel van Waarmaarde. Hij had nog 2 broers onderwijzer in stad, Emiel de vader van Jozef ons allen welbekend en een goede vriend van velen, alsook Achiel de vader van André, gestorven als missionaris van Scheut.

Onze surveilllant regeerde met ijzeren hand, 'k voel het nog op mijn kaak. Telkens als hij op congé was, en dus vervangen door een plaatsvervanger, kon ik mijn vreugde niet de baas met het gevolg dat hij mij overdroeg aan de surveillant en ik er weer moest hard voor boeten ! Hoeveel uren heb ik niet moeten staan ginder boven in die gang met die opgevulde vogels ? Wat ik misdaan had weet ik nu nog niet. Mag een jongen dan niet leven ? Hij is toch geen pop ! Orde gestoord ? mogelijk maar dan uit spontane reactie tegen dwang. Nog eens bravo Pascal ! Toch beklaag ik de jongens van nu, wij hadden het gemakkelijker om braaf te blijven, de lucht was zuiverder.

MIJN EERSTE COLLEGEJAREN II

Het strenge regime waarin wij werden opgevoed heeft ons soms meer gekneld dan nodig was, maar tevens heeft het ons gehard tegen het leven dat ook niet altijd zacht is.

Zal de jeugd er beter tegen bestand zijn dan wij ? Eerlijkheidshalve vraag ik mij af of wij, opgevoed in gunstiger omstandigheden dan zo sterk gebleken zijn ? Zijn ook wij geen slachtoffer van de consumptiemaatschappij ? Als ik denk wat onze voorgangers hadden, dan moesten zij het allemaal te voet doen, ze hadden meer menselijk kontakt dan nu, maar voorbij is voorbij. We leven nu, en gaarne, nietwaar Confraters ?

Ars longa vita brevis. Ik vertaal : het leven is maar kort om deze kunst te leren, en waar zouden wij uitkomen zonder de hulp van Gods genade ?

Ik zat in de klas bij Meester Lobel als ik mijn Eerste Communie deed. Dat was op H. Sacramentsdag in 1907. Ik was tien en een half jaar, weeral een voordeel van de Colleges, op de parochiescholen waren ze een jaar ouder.

Mijnheer Dewispelaere, de Econoom gaf de lering. Ik zou nog geld geven voor de Catechismus die wij toen gebruikten : niets dan vragen en antwoorden. Bij een latere uitgave werden veel vragen weggelaten en vervangen door uitleg.

Een vraag luidde : mag eenieglijk de Bijbel lezen ? Geenszins want de Bijbel is duister op vele plaatsen, daarom is het zeer zorgelijk voor ongeleerde lieden dien te lezen in de moederlijke taal. Klinkt dat niet smakelijk !

Dat wil niet zeggen dat we de inhoud van de Bijbel niet mochten kennen. Misschien kenden wij hem zelfs beter dan ze hem nu kennen. Reeds op de lagere school kenden wij al die mooie verhalen, alsook de beloften, voorzeggingen en voorafbeeldingen die in Jezus Christus hun vervulling hebben gevonden.

Pastoor Roelens van Emelgem vertelde dat hij op het concours al de vragen over het Oud Testament opgelost had met hetgene hij op de lagere school van Eernegem geleerd had, en hij haalde zijn briefke in 3 keren !

De Eerste Communie was het hoogtepunt van ons kinderleven. Onze opvoeding stond feitelijk daarop gericht : de ontmoeting met de Heer Jezus in de heilige Communie. De voorbereiding duurde dan ook één of twee jaar, met een eerste en een tweede lering. Gezien de intens-godsdienstige opvoeding op het College, volstond het voor ons met één jaar.

Ik mag er niet op roemen dat ik de hele Catechismus ooit helemaal zou vanbuiten gekend hebben, daarvan hebben wij sterke voorbeelden horen vertellen door oudere mensen.

De dag van de Eerste Communie werd overal met overtollige luxe gevierd. De commerce had zich daar meester van gemaakt en het gevaar dreigt nog altijd. Daar de leerlingen van het College meestal tot de middenklasse behoorden voelden de ouders zich verplicht op die dag te doen gelijk de hogere stand. Een van de vragen die ons bezighield gold niet zozeer welk kostuum wij zouden dragen, dat was al geregeld, één voor de eerste dag, en een andere voor de tweede dag, maar of we een voiture zouden hebben, een landau met twee paarden en een koetsier ? Het was een goede dag voor de huurhouders. Voor mij stonden de paarden en de koetsier alsmede de voiture van de Firma Van Tieghem Dupont gereed. Vader was toch jarenlang hun voerman geweest, sinds hij van de troep kwam in 1880 na vier jaar soldaat bij het 1e lanciers te Namen. De voituren kwamen dan ook talrijk de Collegelaan opgereden recht naar de koer van het internaat, waar de ouders voor een keer als echte heren en dames uitstapten. Wie geen voiture had mocht ook binnen, maar werd zo niet opgemerkt. Na de plechtigheid stond dezelfde voiture heel de dag tot onze beschikking. Er was in de voormiddag nog een hoogmis en 's namiddags nog een plechtig lof met Te Deum. Zo een hele dag rondtoeren door de stad op de ratelende kasseistenen, wat een glorie, eens rijk doen zonder rijk te zijn. Dat is nu anders, nu is iedereen rijk. Welke auto heeft U, en waar gaat U dit jaar op vakantie ?

Ik werd gevormd op de dag van mijn eerste Communie. Dit was het voorrecht van het Kleinseminarie en van Saint-Louis te Brugge.

Na de hoogmis demonstreerde het Zouavenkorps zijn oefeningen met geweer en sabel, terwijl de muziekkapel een militaire marche speelde. Daarna in plechtige stilte en onder de plooien van de pauselijke vlag, begeleid door de kapitein hield Monseigneur Waffelaert de revue doorheen de rangen van de opgestelde kompagnie. Tot slot defileerden de soldaten onder 't zingen van het Zouavenlied, en wij allen zongen mee :

Eviva Pio Decimo !

Na de twee wereldoorlogen die wij beleefd hebben, schijnt dat naïef. Dat was het inderdaad, maar niet de liefde voor Paus en Kerk die hen bezielde, deze was oprecht, tenminste zozeer als de onze voor Paus Johan Paulus II. Mijn vader was een van de weinigen die ook in 1907 de Paus gezien hebben. Met enkele vrienden heeft hij deelgenomen aan een Rome-bedevaart ingericht door Voyages François, tien dagen voor 175 fr.

Het aangenaamste jaar was volgens mij het laatste bij Mijnheer Honoré Callens, den Indicatif Présent. Wat we daar geleerd hebben aan vervoeging van de Franse werkwoorden, regelmatige en onregelmatige, grenst aan het ongelooflijke. Wij leerden spelen met het werkwoord aller als met acquérir, in alle mogelijke wijzen en tijden. Geen wonder haalden vlaamse jongens aan waalse colleges de eerste prijs in orthographie française.

Hoeveel uren eraan besteed werd en ten nadele van wat, daar werd niet naar gevraagd.

Ook aardrijkskunde was een geliefkoosd vak : maak een reisje per spoor door heel België, dat was een opgave, en een droom. Dat hield ik in petto tot na mijn retorica : een treinreis van 5 dagen door heel België voor elf frank !
't Is er niet van gekomen. Na poësis brak de oorlog uit ; 't verst dat ik geweest was, was Gent. Ik was 24 jaar toen ik voor 't eerst Brussel gezien heb, en... ik leef nog !

MIJN EERSTE COLLEGEJAREN III

Met oktober 1908 gingen we dus over van de kleine naar de grote koer, zoals wij in onze kindertaal de overgang van lager naar middelbaar onderwijs noemden. Het bracht inderdaad een verandering van speelplaats en van klaslokalen mee.
De ingang lag nu weer op de Zwijnsmarkt. De eigenlijke speelplaats was in tweeën verdeeld met in 't midden een gaanderij, vlaamse vertaling van gallerie. Dat was een lang afdak steunend langs achter op een stevige muur met daarin de WC's, en langs voor op ijzeren kolommen, ook al stevig genoeg om aan onze stormlopen te weerstaan. De koer langs de marktzijde was voor de externen bestemd, deze daarachter voor, verschiet niet, de filosofen ! Wij speelden dus in geleerd gezelschap ; of er van die wijsheid veel naar ons overwaaide betwijfel ik. De gaanderij diende tot schuilplaats voor wanneer het tijdens de speeltijd te hard regende ; drumden we elkaar tegen de muur, wat ook al een manier van spelen was, dan kwam de surveillant gewapend met zijn sleutel ons er onderuitjagen : allez, circulez, jouez ailleurs. Zoveel frans kenden we toen al wel.
's Zondags voor de hoogmis van halfnegen stonden we onder de gaanderij in rang, onze beurt afwachtend om naar de hoogmis te gaan. Eerst zagen we de filosofen defileren, dat waren vreemde wezens in onze ogen. Uit welk college ze kwamen wisten we niet, we zagen alleen of ze kort of lang waren, blond, bruin of zwart, of aleens een rostekop. De kleinste onder hen kenden we allemaal. Dat was Bias, genaamd naar een franse fabel die we geleerd hadden « certain philisosophe nommé Bias ».

Dat die jongens stuk voor stuk door de Heer geroepen waren om naar het Grootseminarie te gaan en priester te worden verbaasde ons geenszins, zo vertrouwd als we daarmee waren.

De koer was verder ingesloten tussen de hoge kapel, ooit de mooie kerk van de Paters Augustijnen, weggejaagd door de Franse Revolutie, met daarnaast de

studiezaal van de filosofen, en anderzijds door onze studiezaal met daarboven de klassen.

De middelbare afdeling begon met een overgangsjaar : la septième préparatoire. Deze klas diende eigenlijk om ons gereed te maken tot de studie van het latijn, ze is nog niet zolang verdwenen. Ze bestond vooral in het leren van spraakkunst en zinsontleding, en natuurlijk ook van frans, onmisbaar om verder te leren. We kenden toen reeds een mondje frans, nog beter geschreven in style épistolaire, dan gesproken. Ce soir comme devoir écrivez une lettre à vos parents pour leur dire comment vous vous portez au collège, et autres nouvelles intéressantes.

Wij zaten bij Doren Coussement, onze geliefde, populaire professer, die behalve in grammaire gespecialiseerd was in bijenteelt, en eens zijn klas in de brand liet omdat men hem liet weten dat zijn bijen gezwermd waren. 'k Hoor hem nog buitenlopen al roepend : mijn bietjes, mijn bietjes !

Op een keer dat hij wat laat was, trokken wij met ons 50 stout de klas binnen en barricadeerden de deur met banken. Toen wij hem eindelijk noodgedwongen binnenlieten was hij zeer kwaad, of liever probeerde hij zeer kwaad te zijn en strafte ons allemaal met 200 reken.

Op de koer vertelde ik wat er gebeurd was aan makkers uit andere klassen, en, zei ik, Doren était très faché et il disait : vous écrirez-moi chaque deux cent lignes. Maurice Duyvewaardt die dit gehoord had, moest dat natuurlijk corrigeren: il n'a pas dit ça comme-ça, mais il a dit : vous m'écrirez chacun deux cent lignes ! Hij zat al in 't vijfde bij Lotje Ketele !

Onze surveillant Mijnheer Maes was ook een heel strenge, ten minste voor mij. Ben ik dan zo'n deugniet geweest ? Eens had ik het signe du règlement gekregen. Dat signe diende om de overtreders van het reglement te pakken, om b.v. buiten de speelplaats te lopen, om te laat te komen, om te klappen in de studie of enig ander misdrijf. Op de speelplaats moesten wij elkander beloeren en... mochten niet spelen !

Ik had dus weer het signe. We hadden juist triduum : elke dag een paar sermoenen, maar de klassen gingen gewoon door. 't Was droog koud weer en de jongens speelden in volle vuur. Ik liep daar maar rond, al dagen aan een stuk, zonder ooit iemand in contraventie te kunnen pakken, en ik, zo'n deugniet, dierf er niet aan denken toch te spelen. Weet u wat kinderverdriet is ? Ten langen laatste pakte ik al mijn moed samen, en ging naar de surveillant en met tranen in mijn ogen, of met een krop in mijn keel, vertelde ik hem dat ik al dagen aan een stuk rondliep sans pouvoir attraper quelqu'un. Het signe de flamand geraakte je gemakkelijker kwijt. De surveillant zegde : donnez-moi le signe, j'en prendrai soin moi-même. Ik was bevrijd. Wat zouden de jongeren daarvan denken ?

En toch had ik eerbied voor die surveillant. Wij flaminganten hadden dit woord vertaald met bewaker. We waren nog onervaren met Nederlands en kenden de draagwijdte niet van sommige woorden.

Op een zondag had ik een speciale ervaring met die surveillant. Ik was eerder van geringe afkomst, vader was werkman, moeder hield winkel en herberg, maar ze stelden het zo goed dat ze ons naar 't college konden zenden zonder afslag. Na de hoogmis deden we soms in rang een wandeling door de stad, kwestie van

de tijd wat in te korten tussen de hoogmis en de zondagklas te 11 u. Het reglement wilde dat wij handschoenen aan hadden.

Stel je een lange rang voor van een honderdtal jongens op hun zondags, de jongste met korte broek en kousen tot over de knieën, zwarte schoenen en met een bolhoed. Kwamen we een priester tegen, al die bolhoeden gingen naar beneden, zoals korenhalmen waar de wind over gaat. Mijnheer Maes nam mij bij zich om de rang af te sluiten. Hij nam mijn hand in de zijne en vroeg me : heb je er al aan gedacht wat je later wilt worden ? Zou je bijvoorbeeld geen goesting hebben om broeder te worden ? Ik zegde neen, dat niet. In welke klas zou je willen gaan, in 't latijn of in commerce ? - In 't latijn, zei ik. - Zou je soms willen priester worden ? Ja, zei ik. - Dan zul je aan je ouders moeten vragen om in 't latijn te mogen gaan. - Dat zal ik doen. - Dan zul je veel moeten bidden, want priester worden dat kan alleen als God je roept.

Hoe kan het zijn dat God zo'n dikwijls gestrafte deugniet tot priester zou roepen ? Die roeping heeft Hij dan zeker moeten afschermen als een echte bewaker tegen echte gevaren.

MIJN EERSTE COLLEGEJAREN IV

In het 2e trimester van het schooljaar 1908-1909 volgde ik mijn eerste retraite in 't frans. Het is gelukkig ook mijn laatste geweest.

Wij leerlingen van septième zaten vooraan op de eerste banken, de mooie preekstoel stond of liever hing achter ons, boven de zijdeur op de zuidkant. Wij konden de predikant niet zien maar wel hem horen.

Het was een struise Pater Jezuïet met een kloeke stem, vraag me zijn naam niet, ik heb het nooit geweten. Van wat hij predikte verstonden wij voorlopig zo goed als niets. Ik weet alleen nog hoe de groten, dat waren de leerlingen achter ons, soms in een geweldige lachbui schoten. De pater had voorzeker een mooie klucht verteld en wij keerden ons in de banken om, om te weten waarmee zij zo hartelijk lachten, tot de surveillant ervoor zorgde dat we weer voor ons uitkeken, we konden toch alles horen, of niet soms ?

Welke voornemens ik in deze retraite gemaakt heb, weet ik ook niet meer. En waarom dit mijn laatste franse retraite geweest is ?

We hadden een nieuwe superior gekregen. Mijnheer Devroe was pastoor geworden te Pittem, en hij werd opgevolgd door Mijnheer Desaegher, die tot hiertoe professer in filosofie geweest was. Het eerste wat Mijnheer Desaegher deed, het moet tot zijn eer gezegd worden, was de maatregel uitvaardigen dat voortaan alles wat godsdienst betrof niet langer in 't frans maar in 't vlaams zou gebeuren. Dat bevatte de dagelijkse gebeden, de godsdienstlessen, de sermoenen in de kerk en de Maria-congregatie. Alleen de Confrérie du Saint Sacrement et la Conférence de Saint Vincent de Paule bleven frans. Ze waren alleen voor de 2 hoogste klassen bestemd.

Wie herinnert zich de koddige rapporten niet die we maakten van onze bezoeken aan de armen : lundi passé, accompagnés de Monsieur Dumez nous avons visité les familles patronnées du quartier d'Hooglee !

Elk jaar hield de Conférence in de feestzaal van het college een algemene vergadering samen met de genootschappen uit de stad. Gezien het een publieke

aangelegenheid was, werd hier als noodgedwongen vlaams gesproken, niet iedereen heeft de eer gehad jarenlang college te lopen. Deze keer was een vreemde spreker uitgenodigd die de spreekbeurt zou waarnemen. Bij het aanwenden van de bekende evangelie-passage over de rijke en de kameel gleed hij even uit toen hij de naald door het gat van de kameel liet kruipen. Hij hervatte zich onmiddellijk maar een beleefd gemompel door de zaal liet horen dat de sloebers het verstaan hadden.

Later toen het ernstig werd bij de lock-out van 1912 ging alles als vanzelf in 't vlaams over. Hoe kon je nu frans gaan praten als 19 fabrieken dicht gingen en de arbeiders met duizenden maandenlang op straat stonden ?

Die radicale vervlaamsing van alles wat met godsdienst te maken had was een gewaagde maatregel die bij veel ouders niet in de smaak viel. Zonden immers vele ouders uit heel het vlaamse land hun jongens niet naar Waalse colleges, waar nooit in 't vlaams gepredikt noch gebeden werd : alle middelen waren goed om frans te leren.

Wij spraken altijd van vlaams, bijna nooit van Nederlands, die term was toen nog niet zo gebruikelijk als nu. Wij hebben gevochten voor de « vervlaamsing » van de Gentse hogeschool. Ten andere God zelf sprak liever frans dan nederlands !

Dat heb ik later gehoord in 1919 op 't Grootseminarie in een latijnse retraite. Pater Van Sul S.J., die anders vlaamsvoelend was, om aan te tonen dat de duivel altijd onduidelijk spreekt, God echter klaar en verstaanbaar, zegde : Deus loquitur latine vel gallice, non neerlandice, en om het te bewijzen las hij een zin voor uit de Nieuwe Rotterdamse Courant, waar kop noch staart aan te vinden was, iets waar sommige Hollanders nog in uitmunten. Het besluit was : Haec non est lingua nostra, Deus loquitur latine vel gallice. Had hij er nog bijgevoegd : vel flandrice, maar dat deed hij spijtig niet. Anders zou Guido Gezelle daar zeker mee ingestemd hebben. Gezelle had zo van die averechtse meningen die wij niet delen. Hij mag wel dichten :

mijn Vlaanderen spreekt een eigen taal,
God gaf elk land de zijne,
en laat ze rijk zijn, laat ze kaal,
ze is vlaamsch en ze is de mijne.

Wat bedoelde hij met die eigen taal ? Alleszins geen frans, maar ook geen hollands. Gezelle heeft op de lagere school een hollandse of nederlandse onderwijzer gehad. Taalgevoelig als hij was, kan hij reeds als kind de taal van zijn onderwijzer als vreemd aangevoeld hebben.

Dit is een vraag die ik stel, het aan de Gezelle-specialisten overlatend daarop te antwoorden. Persoonlijk om het op zijn nederlands te zeggen ben ik de mening toegedaan dat Nederlands de enige cultuurtaal is die in ons bereik ligt, als eigen taal bedoel ik. Dat wordt door geen verstandig mens meer tegengesproken.

Daarmede ben ik toch een weinig vooruitgelopen op mijn bevindingen als twaalfjarige knaap.

Het collegeleven beviel mij overigens goed. Ik had geen reden tot klagen. Ik wist dat ik bevoorrecht was, dat mijn ouders mij iets gaven dat zijzelf nooit hadden gehad, en dat zij alleen leefden voor ons welzijn.

Toen ik onderpastoor was in Avelgem en moeder bij mij inwoonde, gaf ik haar eens een prikje omdat zij zo behendig d.i. zo spaarzaam was, maar prompt kreeg ik te horen : hadden wij gedaan zoals gij zegt, dan zoudt ge niet geweest zijn wat ge nu zijt ! Ik heb mijn dwaasheid ingezien en deemoedig gezwegen. Je bent nooit te oud om te leren en oude mensen spreken uit ervaring. Naast God dank ik mijn roeping eerst en vooral aan mijn ouders. Het is voor hen en voor allen die er rechtstreeks aan meegewerkt hebben een zware opgave geweest.

Ik mag deze bijdrage niet afsluiten zonder eraan toe te voegen wat het beste geweest is dat ik uit mijn eerste collegejaren heb meegedragen. Dat is boven alle kennis van vlaams en frans en al de rest, mijn christelijke opvoeding.
Mag ik dan zeggen dat ik daar de Heer Jezus ontmoet heb ?

Ik zeg liever de Heer Jezus heeft mij daar ontmoet. Hij heeft niet opgehouden mij voortdurend te zoeken, al was ik dikwijls moeilijk te vinden. Hij heeft mij voortdurend in 't oog gehouden, vooral toen ik in de buurt van het kwaad kwam, zodat ik er nooit ingelopen ben, maar daarmee was ik nog geen Sint Aloysius !
De grootste zegen van mijn generatie was de invoering van de dagelijkse Heilige Communie. Te communie gaan was geen zaak meer van waardig zijn, maar van heilig worden.
Superior Desaegher schreef voor ons zijn merkwaardig boekje Bidden en strijden. Daar kwam het op aan.

Op Superiors feestdag werd dat uitgebeeld op een kleine wagen, waar een mooie foto van bestaan heeft ; een staande ridder met harnas, schild en zwaard, en een witte knielende engel met gevouwen handen. De ridder was een van de broers Stragier en de engel was mijn kozijn Frans Vandenweghe. Jammer, die mooie foto is ook in de oorlog gebleven, maar hij bestaat nog in mijn verbeelding, en daarmee wil ik mijn herinnering aan mijn eerste collegejaren afsluiten.

door M. Allegaert

De v.z.w. Amaat Vyncke - Missiefonds Gedenksteen van het 175-jarig Klein Seminarie

In 1906, bij het eeuwfeest van het Roeselaars Klein Seminarie sprak onze oud-leerling, de Leuvense hoogleraar Prof. Dr. Gustaaf Verriest in zijn feestrede de volgende wens uit :

« Dus... leve dit oud Klein Seminarie van Rousselaere ! Het leve als een boomstam met wijd omschaduwde kruin, vol bladeren en bloemen en vruchten. In hem blijve leven de oude ideale geest die de samenleving niet derven mag. »

Goede Vrienden wanneer wij even kijken naar de bloemen en de vruchten die het Klein Seminarie door die ideale geest heeft voortgebracht - en die we de bloemen en de vruchten van « de geest van Roeselare » kunnen noemen - dan zien wij daar onder andere : « Kerkelijke Trouw », « Volkse Dienstbaarheid », « Vlaamse Beweging en Blauwvoeterij », « Sociale Belangstelling », « Katholieke Studentenactie » en niet in het minst « De Missiegedachte ».

Vijftig jaar later, in 1956 - het Rodenbach- en Lievensjaar -, het jaar dat men tevens 150 Klein Seminarie vierde sprak de toenmalige Superior Z.E.H. Kan. Duforret in zijn feestrede volgende fiere woorden uit :

« Met eerbied en trots wijzen wij allereerst naar de missionarisgeest en -ideaal van dit huis : een geest van wagende durfkracht voor het rijk van de Heer, door het geloof gedragen...

Ons Vlaamse volk, dat zo zelden heldhaftig leeft, wordt het, als het ware spontaan, in de donkere heldhaftigheid van zijn geloofsleven. Vrome opvoeders hebben deze geest opgevangen en met wijsheid tot op onze dagen geleid in een eerbiedwaardige pleiade oud-leerlingen-missionarissen ».

Inderdaad, grote figuren - missionarissen-oud-leerlingen - vinden wij in de oudste missiegebieden zoals Amerika en Engeland. Denken we even aan Mgr. Deneckere, bisschop van New Orleans, en aan Mgr. Lefevere, bisschop van Detroit. Ook naar de nieuwe missiegebieden van na 1875 vertrokken oud-leerlingen ; Amaat Vyncke naar Centraal Afrika, Constant Lievens naar Indië, Gaspar Schotte naar China en met hen meer dan driehonderd oud-leerlingen.

« Zij zijn het licht op de kandelaar, de glans en de eer van het Instituut. Zij hebben roemvol het licht uitgedragen, het licht dat zij in het Klein Seminarie leerden kennen en liefhebben. Zij getuigden en getuigen voor het Licht : de 34 Jezuïeten-missionarissen, de 38 Witte Paters, de 199 Scheutisten, de niet-getelde Oblaten, Redemptoristen, Capucynen, Picpussen en Dominikanen die van hieruit zijn heengegaan en getuigenis hebben afgelegd van « de geest van Roeselare ».

Goede Vrienden, we vieren dit jaar 175 jaar Klein Seminarie. Ook nu nog, 175 jaar na het eerste begin, werken een grote schare oud-leerlingen-missionarissen over de ganse wereld. We vinden ze in Noord-, Midden-, en Zuid-Amerika, in Formosa, Japan en de Filippijnen, in het koude noorden van Alaska en in het

warme hart van Zaïre, in Zuid-Afrika en Indonesië, in Indië en Libanon, in Haïti en Dominica en in bijna alle « 's Heren missie- en ontwikkelingslanden ».

Met bewondering zien wij op naar hen. We zijn fier om tot dezelfde Vlaamse stam en dezelfde kristelijke familie te behoren... Maar dat is niet genoeg. Als mede-oud-leerlingen moeten wij naast en achter hen staan, met sympathie, met belangstelling, met offer, met gebed... en waarom ook niet met de materiële steun van onze organisatie, van onze oud-leerlingenbond. Daarom dit voorstel tot het oprichten van een v.z.w. missiefonds in de schoot van die oud-leerlingenbond die vanaf het begin van zijn bestaan aan zijn oud-leerlingen-missionarissen de sympatieke aandacht en hier en daar ook, zover het kan, materiële steun heeft geschonken. Ons opzet is heel eenvoudig. We brengen samen een grote som bijeen (minimum één miljoen) en houden dit als kapitaal die wij uitzetten aan een zo hoog mogelijke interest. Deze interest gebruiken we jaarlijks om terugreizen van onze oud-leerlingen naar de missie te helpen financieren of om een duwke te doen bij een eventueel noodprogramma van een of andere missie van een oud-leerling.

Deze realisatie zou het mooiste monument kunnen worden dat wij kunnen oprichten als aandenken aan het jubileum « 175 jaar - Klein Seminarie ».

Een zestal jaren geleden werd door het Amaat Vynckecomité mijn boek « Ratte Vyncke » gelanceerd en verspreid. Tot het comité behoorden ook een viertal oud-leerlingen, namelijk Michiel Debruyne, Hans Decroos, Lieven Spyckerelle en Allard Vandekerckhove. Het werd een succes. We hadden er een mooie som aan over die uitgezet werd en interest opbracht. Grotere en kleinere sommen van enkele sympatisanten die op de hoogte gebracht werden kwamen erbij. Dit alles samen wordt de eerste steen, de eerste som, de eerste dotatie van ons Amaat-Vyncke-missiefonds, waarvoor een V.Z.W. in de maak is.

Daarom dit voorstel : stort vandaag nog, of morgen een som voor het Amaat-Vyncke-missiefonds. Alle giften zijn welkom, klein of groot. Wie 1000 fr. stort of meer, wordt automatisch een van de nog voorradige ingenaaide « Ratte Vyncke » exemplaren toegestuurd. Stortingen van 5000 fr. en meer ontvangen een luxe exemplaar. Dit alles voor zover de voorraad strekt.

In volgend nummer van « Eertijds » publiceren wij de namen van de schenkers, samen met het bedrag, Anonimiteit willen wij echter ook verzekeren indien U of Uw firma dit wenst.

Goede Vrienden, dit is dus mijn voorstel. Hopend dat velen onder U een « duwtje » zullen doen om dit « Amaat Vyncke-fonds » te helpen stichten en zó een « levend monument » van fierheid, dankbaarheid en hulp te helpen oprichten, dank ik U reeds van harte in naam van onze missionarissen-oud-leerlingen.

Lode Monbaliu

PS.

— U kunt gireren op postgiro 000-0692606-26 van Hans Decroos, Ieperstraat 133, 8800 Roeselare. Vermelden : A. Vynckefonds.
— Op hetzelfde postgironummer kunt U eveneens nog « Ratte Vyncke » bestellen. 350 fr. genaaid, 500 fr. gebonden.

EEN NIEUW INITIATIEF

Ter gelegenheid van het **175-jarig** bestaan
van het **Klein Seminarie**
organiseert de beheerraad van de oud-leerlingenbond

een voorname tentoonstelling
van kunstwerken van oud-leerlingen
in het Klein Seminarie

Die tentoonstelling heeft plaats in de maand **mei 1982.**

Hierbij doen wij een beroep op alle **oud-leerlingen kunstenaars** hun **naam** en **adres** bekend te maken op het secretariaat van de OUD-LEERLINGENBOND, Zuidstraat 25 - 8800 ROESELARE.

Mogen wij hen vriendelijk verzoeken dit liefst per kerende post te willen doen.

Wat wij nu reeds kunnen vaststellen is dat het in alle geval een merkwaardige tentoonstelling wordt.

Wij danken alle oud-leerlingen kunstenaars van harte die hieraan willen meewerken.

Een Leraar op rust

Omer Provoost

Met ingang van 1 september 1981 ging de heer Omer Provoost op rust na 37 jaar dienst in het college.

We menen de tolk te zijn van alle oud-leerlingen van Omer als we hem van harte danken voor zijn algehele inzet. Omer heeft ontelbare leerlingen begeleid bij hun intrede in het college, te weten in de vroegere zesdes van de moderne. Hij was voor hen als een vader.

En waarom niet even zijn huidig adres citeren ?

Prins Boudewijnstraat 4, 8800 Roeselare, waar we hem het allerbeste toewensen.

Krijgt het verleden in Eertijds te veel of te weinig aandacht ?

In « Ten Geleide » van het Gezellenummer - december 1980 - las ik met genoegen : « Al zijn verjaardagen van geboorte of afsterven heel toevallige gegevens, toch zijn het welkome haltes in een leven van versnippering, om met dankbaarheid en hulde terug te blikken. En een tijdschrift dat EERTIJDS in zijn vlag voert, mag van een dergelijke koers niet afzien. Laten we andere tijdschriften maar pogen met de tijd mee te hollen. »

Deze gedachten brachten mij ertoe een artikel voor en over Eertijds te plegen. En bepaald met als uitgangspunt de vraag die ik tot titel van deze bijdrage gekozen heb. Dit artikel schreef ik tevens met de bedoeling andere oud-leerlingen, jongere naast oudere ertoe te bewegen, hun mening neer te schrijven en vooral op hun beurt bijdragen te leveren die hun opvatting kracht bijzetten.

Het begrip « verleden » mag toch ook niet angstvallig begrensd worden tot een bepaald jaartal. Oud-leerlingen die in 1980 afstudeerden kunnen over hun eigen jaren in het Klein Seminarie handelen, evengoed als over een verder verleden waarover zij informatie bijeengebracht hebben.

Ik weet dat sommigen vrezen, te veel hun eigen persoontje op de voorgrond te moeten plaatsen. Te nederig zijn is ook geen deugd, aangezien dergelijke houding, eigenlijk terughouding, het werk aan anderen overlaat.

En ik verstout mij hier in herinnering te brengen hoe Karel de Busschere in Eertijds (dec. 1980, p. 85-seqq. zijn boeiend relaas moedig durfde te «ontsieren » door het vele gebruik van « ik ». Hem wordt overigens veel vergeven, omdat hij veel (Gezelle) heeft bemind !

Ik hoop dat wat hij durfde, een aanmoediging weze voor hen die mochten te bang zijn om eens duchtig de persoonlijke toer op te gaan.

★

Het woord eertijds wijst naar het verleden, er is echter naast het dode verleden, het afgedane, ook een levend verleden met heden en toekomst als verlengstuk. Wij kunnen hierbij denken om het gevleugeld woord van Rodenbach : « In 't verleden ligt het heden, in het nu wat worden zal ».

Alle verhouding in acht genomen, kunnen we tegenover het woord van Rodenbach het vers plaatsen van oud-leraar Camiel Poignie zaliger :

« Wie aan de toekomst denkt, vergeet 't verleden ».

In dit weemoedig vers sprak de leraar van de vierde zijn vrees uit, dat zijn leerlingen, eens in de hogere cyclus, hem licht zouden vergeten. Een zeer per-

soonlijke gedachte (of gevoel) dus, waarachter toch ook wel veel waarheid schuilt. Dat in Eertijds en elders toch heel wat over leraar en dichter Poignie geschreven werd, betekent niet alleen dat zijn vrees deels ongegrond was. Het is tevens een bewijs dat velen toch graag naar verleden toestanden, gebeurtenissen en vooral personen teruggrijpen. Of om nog even naar Rodenbach te verwijzen, er ligt waarheid in « 't Verleden leeft in ons ! »

Wanneer we zeggen of denken : wat voorbij is, is voorbij, alleen het heden telt, dan maken wij onszelf maar wat wijs. Het verleden mag ons heden noch onze toekomst hinderen of vergallen. Doch, wie aan hun verleden ontrouw geworden zijn, lijden onder een leemte die door geen schijnsurrogaat kan weggewerkt noch gevuld worden.

Wie de 13 jaargangen van Eertijds doorneemt vindt er een bonte verscheidenheid van bijdragen over mensen en dingen die ons van uit voorbije tijden waarden overreiken, vreugden, ontgoochelingen, luister en verval. De piëteit van het herdenken alleen reeds kan ons met geluk vervullen. Belangrijk blijft evenwel dat meer onder hen die toch heel wat jaren in het Klein Seminarie doorbrachten, eigen ervaringen, belevenissen, menselijke ontmoetingen vooral voor later generaties, nu zouden meedelen. Dat zij door hun persoonlijke belichting van mensen, toestanden en gebeurtenissen, hiaten zouden helpen vullen, getuigenissen door de hunne zouden waardevoller maken.

Het zou o.m. uiterst belangwekkend zijn, mocht in ieder Eertijdsnummer een langer of korter artikel kunnen verschijnen onder een algemene titel als bvb. Zo ging het leven zijn gang op het internaat/externaat, in de jaren... en telkens gaande over zes humaniorajaren. Uitzonderlijke toestanden, gebeurtenissen of personen zouden natuurlijk niet mogen ontbreken, doch belangrijker zou het dagelijks gebeuren, de leefgewoonten eigen aan die periode van zes jaren voor de lezers van nu en straks zeker zijn.

Op die wijze zou de geleidelijke verandering in de tijdsgeest, in de mentaliteit van overheid, leraars en leerlingen kunnen nagegaan worden. We zouden zo tot een overzichtelijke kijk op achtereenvolgende generaties kunnen komen en ook tot een stuk menselijke geschiedenis over de jaren na de eerste wereldoorlog. Wat het verleden tot 1918 betreft, de jaren waaruit ons slechts zeer schaarse overlevenden overgebleven zijn, moeten wij ons verder baseren op dokumenten en geschreven mededelingen die over die langer voorbije jaren te vinden zijn.

Wij moeten ook erom denken dat de jongere generaties, wat hun eigen mentaliteit, gedachtenwereld en leefgewoonten betreft, een heel wat korter bestaan kennen dan die van voor 1945. Wie daarover het best kunnen schrijven zijn wel de leraars en de subregenten die bij hun dagelijkse omgang met de leerlingen hebben moeten vaststellen hoe binnen een periode van drie jaar een merkbare en niet steeds oppervlakkige verandering in de gedragingen en reakties kon ingaan.

Een verklaring hiervoor ligt voor het grootste deel in de beïnvloeding van buitenuit die in vroeger perioden zeer schaars was. Ook het feit dat een echt internaatsleven niet meer bestaat. Een vergelijking tussen twee tamelijk ver uiteenliggende perioden zou voor het veranderende tijdsbeeld leerrijk kunnen zijn. Het decennium 1920-1930 naast dat van 1960-1970 leggen, zowel voor inter-

naat als voor externaat, zou voor het nabije verleden en zeker voor het heden interessante gegevens kunnen opleveren.

Tenslotte bleven tot op heden heel wat aspekten van het leven in het Klein Seminarie onbesproken. Eertijds zou hierbij niet aan waarde noch aan interesse inboeten. Ik denk hier meer bepaald aan twee bewegingen die, laten we zeggen, vanaf 1900 tot 1960 voor verschillende generaties van grote betekenis gebleken zijn. Tot 1928 groepeerde het Algemeen Katholiek Vlaamsch Studentenverbond (AKVS) leerlingen (toen jongstudenten genoemd) van de humaniora's die de toenmalige katolieke onderwijsinstituten bevolkten. De tijdschriften DE VLAAMSCHE VLAGGE (sinds 1883) en de latere DE BLAUWVOET gaven leiding en informatie.

Hoevelen die na 1928 de humaniora ingingen kunnen zich nog een idee vormen van die wijdvertakte organisatie in de lijn van Rodenbach ? Het kan leerrijk zijn na te gaan hoe de AKVS-beweging meegroeide met de aktuele gebeurtenissen, zich inspireerde aan de geestdrift waarmee te Roeselare de Blauwvoeterie de geesten en harten vervulde, doch zij bleef niet hangen aan het verleden en was naar de wens van Rodenbach toekomstgericht.

Van hun kant zouden degenen die de opkomst en de groei van de nieuwe organisatie, de Katholieke Actie met haar tijdschrift HERNIEUWEN, niet meemaakten, meer willen vernemen over de strijd die zij aanbond tegen de nationalistische AKVS-beweging. Tijdens de paar overgangsjaren (1929-1932) gebeurde een geleidelijke mentaliteitsverandering bij het grootste gedeelte der humanioraleerlingen. Dit geschiedde niet zonder botsingen.

Nu beide bewegingen in hun essentie tot het (nog wel nabije) verleden zijn gaan behoren, moet het toch mogelijk zijn onbevooroordeelde, zakelijke uiteenzettingen erover in Eertijds te laten verschijnen. Bijdragen die een overzicht van en een inzicht in die kentering der geesten en gemoederen brengen. Vooral over de achtergronden van de grote controverse AKVS - JVKA zou meer duidelijkheid kunnen gebracht worden, nu in de laatste tijd allerlei daarover uitlekte.

Behalve over deze twee bewegingen die destijds het leven in het Klein Seminarie getekend en gekleurd hebben, zou het goed zijn, mocht ook de reeks « Colligite Fragmenta, ne pereant » verder kunnen lopen. Ik wil hierbij mijn vreugde en dank uitdrukken om « De Witgekuifde Leeuwerik » in ons juninummer 1981. Een fijnzinnig, stijlvol en ontroerend artikel dat naar andere doet uitzien, van H. Brouw en van andere oud-leerlingen. Ook deze Leeuwerik vult de Colligite-reeks aan. En hoe ! Er zijn nog veel superiors, leraars, subregenten over wie op humoristische of andere wijze tot vreugde van velen kan geschreven worden !

Arthur van Doorne (Ret. '28)

Klasvergadering van Retorica 1931

gehouden in WYTEWA - in 't Klein Seminarie ROESELARE,
op vrijdag 29 oogst 1981

Na een onderbreking van enkele jaren, werd de goede traditie hernomen, ter gelegenheid van **« 50 jaren later ».** « De Plechtige Prijsuitdeeling » van 1931 had immers plaats op « Donderdag den 23 JULI 1931 » volgens palmarés van die periode. (Nog 'n exemplaar in handen van uw dienaar, en ter plaatse vertoond). Vanaf 10.45 u. kwamen de eersten in de lange dreef afgezakt, ter hoogte van de vroegere filosofie gebouwen - 17 van de 27 overlevenden waren ingeschreven en 'vlogen' de keet binnen. We wandelden eerst wat rond op de oude, nog vertrouwde, speelplaats van het groot internaat, waar toch enkele linden recht bleven : maar 't linden-kapelleken is er niet meer... André Vandenberghe - de belleman - wilde nog z'n beroep uitoefenen, maar helaas er hangt geen bel meer. De studiezaal was gesloten, maar we bewonderden de speelplaats der lagere klassen van de externen gescheiden door de goot : VERBODEN OVER TE LOPEN...

De oude kalipsen zijn overal verbouwd in moderne toiletten, zodat de reukorganen niet meer gestoord werden. We stonden even stil bij de herdenkingsstenen van de 'Papalis Militia' en de Zouaven generaal van onze klas : Marcel Deberdt zocht tevergeefs naar het lokaaltje van de generale stof waar zoveel verboden lektuur - vlaamse, wel te verstaan - verborgen heeft gezeten... Van de vroegere hoeve en landbouwgronden blijft nu nog een park over : zeer mooi. En de gebouwen van de Filosofie zijn omgevormd tot het Hoger Land- en Tuinbouwonderwijs.

We trokken naar binnen waar we door de Superior Modde vriendelijk werden begroet en in de grote salon werden gebracht. Daar werden Foto's bovengehaald en anekdoten verteld : nml. hoe Maurits Van Elslande steeds « oogziek » was en naar Dr. Catry moest op het moment dat de VLAAMSCHE VLAGGE gedrukt werd en moest binnengesmokkeld worden. Willem Denys voegde eraan toe dat ook hij daarin zijn deel had onder het alziend oog van bewaker Louagie... We kontroleerden even de adressenlijst van de nog levenden, en de data van de ons overleden makkers : wordt herdrukt, en aan allen doorgezonden. De verontschuldigingen werden overlopen en hun brieven voorgelezen. Vooral de Latijnse brief van Gaston Verhamme had veel gehoor. Ook de spijtige afwezigheid van Robert Maenhoudt, die toch zo verlangd heeft naar deze dag. En Scharpé's epistel... We vernamen dat Staf Vancoillie in de kliniek lag voor een onderzoek : hij werd bezocht door 'n paar makkers, en dat Karel Bouckaert onmogelijk de verplaatsing kon ondernemen en dat nog een paar makkers wegens ziekte niet kunnen komen.

Om 12 u. werd in de kleine kapel (die een stukje verruimd werd) door Pater Pol Casier de eucharistieviering voorgegaan : voor onze overleden makkers en leraars, en voor alle afwezige en aanwezige klasbroeders. We bewonderen nog even de GROTE KERK, waar de zitbanken steeds ter plaatse zijn, evenwel zonder kniel-plank....

Nadien gingen we in het wandelpark van de profs, waar foto's werden genomen van de groep. Later wordt meer daarover vertoond. Wellicht op 11 november a.s.

Van de echte klasfoto worden TIEN exemplaren gemaakt en aan de ingeschrevenen bezorgd.
Te 13 u. verzamelden we in 't Park Rodenbach waar we een deugddoend middagmaal verorberden. Na de koffie volgde de grote verrassing ons bezorgd door Marcel Deberdt : hij toonde ons het « klasblad » vanaf de 6e latijnse tot en met Rethorika. Dat is echte en waarachtige geschiedenis. Velen konden hun eigen scripties terugvinden.
't Ging er gezellig aan toe : Michel Cattaert werd goed bekeken. 't Was al zolang geleden en hij ziet er gezond uit, echt op z'n amerikaans van de Texas. Omer Degryse en Pol Lefebvre hadden last van blekkende zon. En toch heeft Omer zijn hoed laten liggen. We zongen ons bijna vergeten liedje van « we zullen nooit nie deugen. En al die van ons klappen... »
Tenslotte heb ik aangedrongen opdat alle adreswijzigingen mij tijdig zouden medegedeeld worden, evenals de gebeurlijke telefoonnummer(s). Ik vroeg tevens dat onze missionarissen me tijdig zouden inlichten over hun verlof in Vlaanderen, om mogelijks een klasvergadering bijeen te roepen in deze periode. Tevens werd een oproep gedaan om bij het afscheid van een makker gezamenlijk plaats te nemen in de kerk.

Tenslotte werd gevraagd om lid te worden van de Oud-leerlingenbond van 't Klein Seminarie en ZEKERLIJK op 11 NOVEMBER AANWEZIG TE ZIJN op de bijeenkomst waar Rethorika 1931 (en andere) speciaal zullen gevierd worden.

Vanaf 17 u. begon de afreis : eerst de verst-komenden... Met Willem, Marcel, Maurits en Jeroom werd nog wat nagekaart met de stille belofte mekaar regelmatig weer te zien : onder de spreuk « In gebeden en gedachten, malkander en de Vlaanderen : TROUW ».

Jeroom Stubbe

Woensdag 11 november een geslaagd ontmoetingsfeest

Op woensdag 11 november heeft in het Klein Seminarie de tijd enkele uren stil gestaan. Op uitnodiging van de oud-leerlingenbond van de oude- en moderne humaniora waren de oud-studenten te gast die met de uitgangsjaren 1931, 1956 (het Rodenbachjaar) 1941, 1951, 1961, 1971 en 1976 de kollegepoort uit- en de wijde wereld instapten.

Superior E.H. André Modde had in de antieke panden van zijn Klein Seminarie speciaal de uitgangsjaren 1931 en 1956 op de borrel en de koffie genodigd, een oproep die met een ruime opkomst werd gehonoreerd, allemaal heren met eventuele dames en eerwaarde heren die elkaar in heelwat gevallen voor het eerst na al die jaren terugzagen.

Hier en daar werden in dat kader trouwens krampachtige pogingen waargenomen om elkaar te herkennen of een juiste naam op een vaag geworden herinnering te plakken want er was nogal eens een baardgewas gegroeid, een kalende schedel ontloken, een rimpel hier en daar ontstaan.

Het uitgangsjaar 1931 poseerde voor het reliëfbeeld van Pater Lievens

Hoe dan ook, tijdens een wandeling door het door verbouwing of nieuwbouw fel van uitzicht veranderde Klein Seminarie kon het gezelschap grondig mijmeren over de tijd van toen en de gesprekken waren dan ook gelardeerd met heelwat geestige anekdoten en souvenirs uit de steeds maar verder wijkende jeugdjaren. Tussendoor werd er ook voor de fotograaf geposeerd voor de groepsfoto. Die van 1956 heel funktioneel op de trappen van het superiorskwartier, de oud-studenten van 1931 heel romantisch bij het vuur-moet-branden reliëfbeeld van Pater Lievens in de voortuin.

Bij deze « éminences grises » uit 1931 bemerkten we heelwat bekende gezichten waaronder ingenieur Marcel De Berdt, auteur Willem Denys, ere-senator Stubbe, Godfried Supply (pastoor-deken van Wervik), landbouwer André Vandendriessche en priester-leraar Maurits Van Elslande (broer van de gelijknamige minister Renaat Van Elslande).

De eucharistieviering greep in de vooravond plaats in de kerk van het Klein Seminarie en werd opgeluisterd door het Colliemando-koor van Arnold Loose. Celebrant Jean-Pierre De Rudder die hierbij voorging, sprak de homilie uit die stoelde op een drietal tema's. Een woord van blijde verwondering om het weerzien met het besef dat in de voorbije jaren al wat menselijk is, aan heerlijkheid en ellende, aan vreugde en pijn, aan geluk en smart, ons deel is geweest. Een woord van bemoediging, komende uit een periode van grote welvaart en aanbeland in een tijd van ontreddering en krisis. Tenslotte een woord van hoop omwille van het feit dat de kristelijke waarden steeds alle tijden en krisissen

Het uitgangsjaar 1956 (het Rodenbachjaar) was biezonder talrijk opgekomen.

hebben overleefd. Daarom moeten wij leven vanuit de evangelische overtuiging van liefde en hoop. Als in deze sombere tijden de kristenen niet meer hopen, wie zou het dan wel doen.

Na deze beklijvende gedachten trok het hele gezelschap naar Park Rodenbach waar een uitstekend maal in twee hoofdstukken werd aangericht op basis van vis en vlees en waar uitstekend werd getafeld.

Ook de beheerraad van de oud-leerlingenbond was aanwezig en het was voorzitter Leo Deburghgraeve die de 164 aanzittenden mocht verwelkomen. Hij deelde ook de oprichting mee van een missiefonds dat als het Amaat Vynckefonds zijn wegen zal gaan en de bedoeling heeft de oud-studenten-missionarissen geldelijk en geestelijk te steunen. Lode Monbaliu auteur van « Ratte Vyncke » doet alvast een eerste stevige duit in het zakje door de opbrengst van zijn boek aan het fonds af te staan.

Willem Denys zou zich met een uitdeinende reeks moppen als de bekende entertainer bevestigen en de goede luim houden in het nakeuvelend gezelschap van oud-studenten en oud-leraars die ontelbare herinneringen opdiepten uit de tijd van de genitief en de ablatief. Iedereen was het er tenslotte na afloop over eens dat de oud-leerlingendag tot een sympatieke manifestatie was uitgegroeid waaraan velen een dankbare herinnering zullen bewaren.

Guido Fossez

Collegesnipperingen

• In onze vorige collegesnipperingen drukten we een blaadje af onder de titel « Echo's en Kleingoed ». We vroegen tevens of iemand iets meer wist over die tekst.

Welnu, we ontvingen van E.H. Karel de Busschere uit Pittem volgende tekst die we letterlijk aanhalen :

« Het lied in Eertijds jg. 13, nr. 1, 1981 blz. 43, werd gedicht (hoogst)-waarschijnlijk door Rafaël Van de Ghinste, leerling poësis 1926-27, als eindejaarslied op suuptjesfeest ; het werd door een hele groep « poëten » uitgegalmd, openluchts, tijdens de « kermis », eerste avond tussen 17 en 19 uur. A. van Doorne die klasgenoot was, weet er waarschijnlijk alles van. De melodie stamt uit de oorlogstijd '14-'18. Er zijn wel dingen waar **nooit** over geschreven wordt. Dat is er één van. Slechts de inhoud van strofe III herinner ik mij niet meer ; de strofen V en VI ken ik ± nog van buiten ».

We danken Karel de Busschere voor deze toelichting en wellicht is deze verklaring voor hem of voor een ander het begin van meer over deze suuptjesfeesten.

• Onder de titel « Leraars... van weleer » publiceerden we in ons vorig nummer een foto van het korps tijdens het schooljaar 1958-'59. We vroegen of U ze nog allemaal kende. In de oplossing die we op de vorige pagina (p. 39) afdrukten, stond een fout. Op de derde rij staande v.l.n.r. herkende U wel Eugène Janssens, maar wij schreven E.H. Henri Debruyne (†). We hopen dat iedereen onze vergissing had opgemerkt. We deden het niet met opzet... om b.v. Uw herkenningsvermogen te testen. Diegenen onder U die houden van nauwkeurigheid kunnen in hun vorig nummer onze fout corrigeren.

Onze excuses... ook aan Eugène Janssens... maar door dit ongewilde erratum wordt zijn naam wellicht « beter » vermeld.

• Over de schoolbevolking kunnen we het volgende mededelen. In de moderne en oude humaniora samen bereiken we het aantal 975. In het Landbouwinstituut zijn er 394 leerlingen. In het Tuinbouwinstituut : 313 leerlingen, waaronder 24 meisjes. De lagere school aan de Zuidstraat telt 315 « kleintjes ».

• Wist U dat het Tuinbouwinstituut onlangs zijn 50-jarig bestaan vierde ? Inderdaad het Tuinbouwinstituut werd in 1931 opgericht. De eerste directeur was E.H. O. Hanssens, econoom van het Klein Seminarie. In 1937 werd E.H. F. Vancayseele directeur, in 1954 E.H. G. Oost, in 1956 E.H. L. Dewanckele en sedert 1971 is de heer F. Breemersch de eerste leke-directeur.
Ter gelegenheid van dat 50-jarig bestaan werd een lijvig boek, geïllustreerd met vele foto's, uitgegeven. Het boek geeft een mooi overzicht van het wel en het wee van een deel van het college vanaf 1931 tot op heden.

• Voor het eerst in de annales van het college ging een full-time leraar van de middelbare afdeling op rust. We denken het toch dat onze sympathieke collega Omer Provoost de eerste is die het zo ver schopte. In september 1944 trad hij in dienst op het college. Elders in dit nummer herkennen vele van onze lezers zijn lachend gelaat. Omer... het ga je goed !

• We vermelden ook nog dat de heer Willy Creytens het burgerlijk ereteken 1e klasse werd opgespeld voor zijn 25 jaar trouwe dienst in onze school. Wie kent hem niet als de in-goede titularis van de 1e Latijnse klas (de vroegere 6es) ? Proficiat Willy.

• Ook aan onze econoom E.H. André Deweerdt wensen we een hartelijk proficiat. Inderdaad het is 25 jaar geleden dat hij priester werd gewijd en evenveel jaar staat hij in dienst van het college. Gedurende 15 jaar was hij subregent van de hogere cyclus Latijnse en nu reeds 10 jaar directeur van de Landbouwschool en econoom. Aan de jubilaris zeggen we : dank en doe zo voort.

• En nog meer mensen dienen in de bloempjes gezet. We mogen geenszins onze vriend en collega Joost Vanbrussel vergeten. Om velerlei redenen verdient Joost een bloempje o.a. als trouwe medewerker van de redactie van Eertijds. Meer dan eens bezorgt hij ons een artikel en ook meer dan eens pleegt hij er één zelf. Maar nu dienen we Joost te feliciteren om zijn 2e prijs behaald in de Rodenbachwedstrijd.
We kunnen hier werkelijk het gezegde gebruiken : « Joost mag het weten » hoe hij het allemaal klaarspeelt. Terloops stippen we aan dat Joost sinds het begin van dit schooljaar ook aan de Ipsoc te Kortrijk doceert. Geen wonder dat wij in onze dagelijkse omgang met collega's zeggen : Joost zal het weten.
Elders in dit nummer kan je zijn pennevrucht eens lezen.

• Heb je de uitnodiging gelezen voor het kerstconcert ? Kom maar even luisteren. Het wordt reeds een kleine traditie en E.H. A. Loose staat ook deze keer weer borg voor een verzorgde uitvoering. De datum ? Woensdag 23 december te 20 ure.

• En hoe staat het met de sport op het college ? Wel, van turnleraar Raoul Werbrouck ontvingen we volgend verslag onder de titel « competitiesport ». We lezen :
Ons wordt soms verweten op sportgebied een voetbalschool te zijn, dat is echter maar gedeeltelijk waar.

Wat de schiftingswedstrijden voor N.S.V.O. betreft, behaalden de drie ploegen de eerste plaats. Kwart en halve finales worden hun zwaar, want verliezen is uitgeschakeld worden. De spelers die nu bij de kadetten en scholieren spelen, hebben vroeger bewezen hun zwaardere opdrachten aan te kunnen.
Bij volleybal waren de resultaten negatief, op dat gebied raken we gewoon niet los. Hoopvol is echter dat een jong leraar zich voortaan met deze sporttak speciaal zal bezighouden.
De uitslagen bij basketbal zijn goed voor scholieren en kadetten maar de opvolging wordt problematisch aangezien de miniemen zich niet plaatsen voor de kwart-finale.
Atletiek en cross komen iets meer naar voor vooral dan met individuele prestaties.

• Om te eindigen nog een extra sportbericht. Het plan van de sporthalle in ons instituut werd door stedebouw goedgekeurd. Nu maar hopen dat de werken vlug van start kunnen gaan tot meerdere groei van onze « mens sana in corpore sano ».

Raf Parent

Op **woensdag 23 december 1981, te 20 u.,** heeft het jaarlijks **KERST-CONCERT** plaats dat de Oud-leerlingenbond organiseert in de Kerk van het Klein Seminarie te Roeselare.

Dit jaar werd het programma gesteld onder de titel

Kerstmis uit de San Marco te Venetië

Met deze titel is bedoeld dat het kerstconcert hoofdzakelijk werken brengt die gecomponeerd werden door kapelmeesters van de San Marco te Venetië in de XVIde eeuw. In de muziekgeschiedenis vormt de San Marco in de XVIde eeuw immers een hoogtepunt, dat de naam heeft gekregen van Vlaams-Italiaanse Renaissance. Stichter van deze school is de wereldberoemde componist ADRIAEN WILLAERT, zeer waarschijnlijk rond 1485 te Roeselare of Rumbeke geboren. Van hem wordt op het kerstconcert een dubbelkorige psalm en een Mariamotet gezongen. Het componeren voor meerkorige bezetting is een formule die misschien niet door Willaert werd uitgevonden, maar dan toch door hem zeer veel werd toegepast en door zijn leerlingen in zo'n grote mate overgenomen dat de latere koormuziek tot op onze dagen er door werd beïnvloed. Om dit te illustreren brengt het kerstconcert een Magnificat van Willaerts leerling Andrea Gabrieli en Psalm 100 « Jauchzet dem Herren » van Heinrich Schütz, die ook een bepaalde tijd in Venetië verbleef. Deze beide werken zijn trouwens voor drie-korige bezetting. Ook van Monteverdi, die in 1643 in Venetië stierf en zowel chronologisch als stilistisch de brug maakte naar de volgende eeuw, worden twee kerstmotetten gezongen.

Om dit repertorium zo autentisch mogelijk te laten klinken wordt een beroep gedaan op het VLAAMS TROMBONE-KWARTET onder de leiding van Willie Verdievel. Dit ensemble speelt op trombonen die gecopieerd werden van oude renaissance-instrumenten. Dit kwartet verzorgt een groot deel van het programma ook met instrumentale stukken, uiteraard hoofdzakelijk uit dezelfde stijlperiode. Volgende solisten treden mee op : Joost Vanbrussel, bariton, Hans Vandaele cello en Eric Hallein orgel.

Het Sint-Michielskoor en het jongenskoor Colliemando zullen hetzij samen, hetzij in dubbelkorige opstelling, deze prachtige vokale muziek zo goed mogelijk in de geest van onze grootste Roeselaarse beroemdheid Adriaen Willaert, vertolken. Dit kerstconcert kadert in de viering van het 175-jarig bestaan van het instituut.

Familienieuws

GEBOORTEN

Tim, zoontje van Heer en Mevrouw André Vanholle en Myriam Pierpont uit Roeselare — Roeselare, 22 mei 1981

Pieterjan, zoontje van Heer en Mevrouw Jan Bouten en Joke Wieme uit Brugge — Brugge, 30 mei 1981

Glauke, dochtertje van Heer en Mevrouw Marc Vergote en Greet Bekaert uit Roeselare — Roeselare, 30 mei 1981

Stijn, zoontje van Heer en Mevrouw Pascal Vandaele en Mia Vandermersch uit Passendale — Roeselare 8 juni 1981

Pieter-Jan, zoontje van Heer en Mevrouw Dirk Parrein en Vera Bondue uit Westrozebeke — Roeselare, 23 juni 1981

Kristof, zoontje van Heer en Mevrouw Luc Vandenbussche en Irène Plovier uit Hooglede-Gits — Roeselare, 30 juni 1981

Katrien, dochtertje van Heer en Mevrouw Jan Wybo en Trees Evenepoel uit Ninove — Aalst, 1 juli 1981

Yves, zoontje van Heer en Mevrouw Luc Denturck en Brigitte Spriet uit Oostnieuwkerke — Roeselare, 2 juli 1981

Pieter-Jan, zoontje van Heer en Mevrouw Bart Delbecke en Kristien Soete uit Roeselare — Roeselare, 2 juli 1981

Stefanie, dochtertje van Heer en Mevrouw Luc Roussel en Myriam Buysse uit Ledegem — Roeselare, 16 juli 1981

Tim, zoontje van Heer en Mevrouw Patrick en Anita Deldaele uit Ieper — Ieper, 23 juli 1981

Leen, dochtertje van Heer en Mevrouw Manuel Remaut en Hilda Defossez uit Diksmuide-Woumen — Roeselare, 24 juli 1981

Marie-Ann, dochtertje van Heer en Mevrouw Dirk Jacques en Myriam Monbailliu uit Roeselare — Roeselare, 29 augustus 1981

Servaas, zoontje van Heer en Mevrouw Raoul Boucquey en Mia Pieters uit Roeselare — Roeselare, 3 september 1981

Stefaan, zoontje van Heer en Mevrouw Rik Olivier en Nadine Devogele uit Meulebeke — Tielt, 8 september 1981

Olivier, zoontje van Heer en Mevrouw M. Christiaen - Noyelle — Roeselare, 12 september 1981

Veronique, dochtertje van Heer en Mevrouw Johan Bourgeois en Trui Maddens uit Roeselare — Roeselare, 21 september 1981

Tilde, dochtertje van Heer en Mevrouw Johan De Wankel en Carine Verhelst uit Roeselare — Roeselare 24 september 1981

Kris, zoontje van Heer en Mevrouw Marc Dehem en Maria Wallyn uit Roeselare — Roeselare, 17 oktober 1981

Friedel, dochtertje van Heer en Mevrouw Jan Lefere en Hilde Desimpelaere uit Roeselare — Roeselare, 26 oktober 1981

HUWELIJKEN

Heer en Mevrouw Guido en Mieke Maesen - Dobbels
Meulebeke, 7 mei 1981

Heer en Mevrouw Pieter en Catherine Vanherpe - Waelkens
Meulebeke, 6 juni 1981

Heer en Mevrouw Rik en Sabine Van Neste - Declercq
Izegem (Emelgem), 20 juni 1981

Heer en Mevrouw Dirk en Carine Maesen - Demeulenaere
Roeselare, 4 juli 1981

Heer en Mevrouw Peter en Leen Brouw - Van den Berghe
Izegem, 10 juli 1981

Heer en Mevrouw Ivan en Katrien Degryse - Lievens
Roeselare, 11 juli 1981

Heer en Mevrouw Geert en Ingrid Decuypere - Denys
Roeselare, 11 juli 1981

Heer en Mevrouw Marc en Martine Haegeman - Victoor
Rumbeke, 11 juli 1981

Heer en Mevrouw Jan en Kristien Meirhaeghe - Piccavet
Kortrijk, 11 juli 1981

Heer en Mevrouw Michel en Ann Dumoulin - Verbrugghe
Roeselare, 17 juli 1981

Heer en Mevrouw Dirk en Charlotte Noyez - Van der Stichele
Kortrijk, 24 juli 1981

Heer en Mevrouw Patrick en Rika Cardoen - Mahieu
Menen, 25 juli 1981

Heer en Mevrouw Philip en Fabienne Vanhoorne - Van Yperzeele
de Klijpe, 1 augustus 1981

Heer en Mevrouw Patrick en Katrien Deboutte - Lagrain
Roeselare, 8 augustus 1981

Heer en Mevrouw Walter en Els Vandepitte - Quintelier
Hamme - Zogge, 14 augustus 1981

Heer en Mevrouw Dirk en Anne Vandewalle - Tossins
Rumbeke, 21 augustus 1981

Heer en Mevrouw Johan en Marleen Debo - Vervisch
Rumbeke, 21 augustus 1981

Heer en Mevrouw Lode en Leen Vanmechelen - Vanpeteghem
Sleihage, 29 augustus 1981

Heer en Mevrouw Frank en Martine Dutry - Verhaeghe
Roeselare, 29 augustus 1981

Heer en Mevrouw Patrick en Véronique Breemersch - Pouille
Roeselare, 12 september 1981

Heer en Mevrouw Frank en Christiane Strobbe - Demortier
Roeselare, 18 september 1981

Heer en Mevrouw Johan en Anita Devriendt - Lintermans
Heist-op-den-Berg, 3 oktober 1981

Heer en Mevrouw Bart en Maria Corneillie - Nuyts
Tielen, 3 oktober 1981

Heer en Mevrouw Edwin en Christine Ghesquire - Parrein
Bikschote, 3 oktober 1981

Heer en Mevrouw Guido en Nicole Decuypere - De Rijcke
Waregem, 9 oktober 1981

Heer en Mevrouw Paul en Veronique Maes - Kindt
Oostnieuwkerke, 10 oktober 1981

Heer en Mevrouw Martin en Lut Vanysacker - Vanhee
Passendale, 16 oktober 1981

Heer en Mevrouw Bart en Clara Vannieuwenhuyse - Vanosmael
Gent, 24 oktober 1981

Heer en Mevrouw Jos en Magali Masson - Daese
Gent, 14 november 1981

OVERLEDENEN

Heer Maurits Depondt - Noyez, geboren te Roeselare op 13 september 1924 en overleden te Roeselare op 18 mei 1981

Heer Alfred Verbeken - Impens, geboren te Gent op 11 maart 1900 en overleden te Gent op 19 mei 1981

Mevrouw Maria Vanneste - Duyvewaardt, geboren te Roeselare op 26 april 1883 en overleden te Roeselare op 20 mei 1981

Heer Jozef Vermeersch, geboren te Roeselare op 25 april 1919 en overleden te Roeselare op 24 mei 1981

Mevrouw Paula De Blauwe - Van Belle, geboren te Heule op 19 september 1911 en overleden te Roeselare op 26 mei 1981

Mevrouw Martha Dekoning - Heyman - Dewitte, geboren te Passendale op 20 april 1898 en overleden te Roeselare op 28 mei 1981

Mevrouw Rachel Vansevenandt - Huyghe, geboren te Hooglede op 16 juni 1914 en overleden te Roeselare op maandag 1 juni 1981

Mejuffrouw Tamara Huyghe, geboren te Roeselare op 15 april 1969 en overleden te Roeselare op 9 juni 1981

Heer Camiel Deweerdt - Buffel, geboren te Oostkamp op 28 mei 1899 en overleden te Roeselare op 9 juni 1981

Mevrouw Margaretha Vandenbroucke - Cnockaert, geboren te Esen op 18 april 1900 en overleden te Westrozebeke op 9 juni 1981

Mevrouw Julienne Verbanck - Verhaeghe, geboren te Kachtem op 22 mei 1931 en overleden te Roeselare op 15 juni 1981

Heer André Lamsens - Devriese, geboren te Roeselare op 8 mei 1910 en overleden te Roeselare op 24 juni 1981

Mevrouw Elisa Debusschere - Dejonckheere, geboren te Moorslede op 3 juli 1888 en overleden te Roeselare op 2 juli 1981

Heer Frans Tyberghein - Verstraete, geboren te Roeselare op 12 december 1938 en overleden te Deurne op 7 juli 1981

Heer Gerard Delbare - Tryffaut, geboren te Kortrijk op 18 april 1901 en overleden te Izegem op 7 juli 1981

Mejuffrouw Anna Lobel, geboren te Roeselare op 18 juni 1903 en overleden te Kortrijk op 9 juli 1981

Heer Joris Vuylsteke - Devriendt, geboren te Zulte op 16 november 1911 en overleden te Roeselare op 14 juli 1981

Zuster Norbertine (Marguerite Vanderhaeghe), geboren te Rumbeke op 1 oktober 1910 en overleden te Roeselare op 16 juli 1981

Heer Gaston Demeester - Walens, geboren te Roeselare op 5 maart 1899 en overleden te Roeselare op 26 juli 1981

Heer Frans Callaerts - Debeu, geboren te Hoboken op 12 december 1908 en overleden te Borgerhout op 27 juli 1981

Mevrouw Bertha Vandepitte - Lamote, geboren te Roeselare op 31 maart 1892 en overleden te Roeselare op 12 augustus 1981

Heer Jan Claeys, geboren te Roeselare op 6 januari 1961 en overleden te Roeselare op 13 augustus 1981

Mevrouw Marie-José Sobry - Vlaeminck, geboren te Ingelmunster op 7 februari 1939 en overleden te Roeselare op 18 augustus 1981

Mevrouw Godelieve Monbaliu, geboren te Brugge op 29 juli 1935 en overleden te Panarea (Italië) op 21 augustus 1981

Mevrouw Maria Wullaert - Verlinde - Seurinck, geboren te Hooglede op 22 juli 1909 en overleden te Roeselare op 23 augustus 1981

Mevrouw Julia Persoone - Verbanck, geboren te Adinkerke op 5 augustus 1907 en overleden te Moeskroen op 24 augustus 1981

Heer Pierre Malfait - Vandenberghe, geboren te Kuurne op 8 april 1908 en overleden te Kortrijk op 27 augustus 1981

Mevrouw Maria Verfaillie - Vanderhaeghe, geboren te Rumbeke op 25 mei 1905 en overleden te Roeselare op 3 september 1981

Mevrouw Regina Marichal - Bommerez, geboren te Roeselare op 15 mei 1937 en overleden te Roeselare op 4 september 1981

Heer Amaat Loncke - Dobbelaere, geboren te Roeselare op 14 oktober 1909 en overleden te Roeselare op 8 september 1981

Mevrouw Maria Nollet - Defrancq, geboren te Hooglede op 4 november 1911 en overleden te Roeselare op 11 september 1981

Heer Herwig Carbonez - Vanaudenaerde, geboren te Roeselare op 13 juli 1950 en overleden te Roeselare op 15 september 1981

Mevrouw Margriet Seys - Moeyaert, geboren te St.-Andries op 29 juni 1901 en overleden te Ieper op 15 september 1981

Mevrouw Bertha-Maria Cappelle - Mares, geboren te Langemark op 23 september 1906 en overleden te Roeselare op 23 september 1981

Heer Gustaaf Schockaert - De Clercq, geboren te Smetlede op 15 mei 1912 en overleden te Roeselare op 24 september 1981

Heer Julien Deburghgraeve - Misplon, geboren te Roeselare op 19 juli 1904 en overleden te Roeselare op 24 september 1981

Mevrouw Elvire Anseeuw - Vandromme, geboren te Roeselare op 21 september 1895 en overleden op 26 september 1981

Eerwaarde Heer Caesar Denorme, geboren te Veurne op 20 december 1902 en overleden op 26 september 1981

Mevrouw Ernestine Depouvre - Vangheluwe, geboren te Menen op 4 maart 1899 en overleden te Bikschote op 1 oktober 1981

Heer Oscar Santy, geboren te Rumbeke op 12 juli 1905 en overleden te Roeselare op 2 oktober 1981

Heer Willy De Nolf - De Clerck, geboren te Eine op 28 december 1917 en overleden te Leuven op 6 oktober 1981

Eerwaarde Heer Jozef Devogelaere, geboren te Anzegem op 8 mei 1915 en overleden te Pittem op 14 oktober 1981

Mevrouw Eliane Bernaert - Demeulenaere, geboren te Staden op 11 november 1938 en overleden te Brugge op 1 november 1981

Heer Georges Geldhof - Buyse, geboren te Izegem op 23 januari 1909 en overleden te Roeselare op 5 november 1981

Heer Jules Willaert - Deriviere, geboren te Oostnieuwkerke op 8 februari 1898 en overleden te Oostnieuwkerke op 9 november 1981

Heer Frans Bouquet - Vandeginste, geboren te Roeselare op 29 augustus 1945 en overleden te Geel op 10 november 1981